

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ**

**ПРОГРАМА
ЄДИНОГО ДЕРЖАВНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ
НА ЗДОБУТТЯ ОС «БАКАЛАВР»
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 07 «УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 073 «МЕНЕДЖМЕНТ»**

Варіативна частина

Суми - 2020

Схвалено на засіданні Вченої Ради факультету економіки і менеджменту протокол № 8 від «22» 04 2020 р.

Підготовлено робочою групою:

Строченко Н.І. – кандидат економічних наук, професор

Михайлов А.М. - доктор економічних наук, професор

Стоянець Н.В. - доктор економічних наук, професор

Михайлова Л.І. – доктор економічних наук, професор

Дубовик С.Г. - кандидат економічних наук, доцент

Баценко Л.М. - кандидат економічних наук, доцент

Дашутіна Л.О. - кандидат економічних наук, доцент

Харченко Т.М. - кандидат економічних наук, доцент

Галинська А.В. - кандидат економічних наук, доцент

Програма єдиного державного кваліфікаційного іспиту (варіативна частина) галузі знань 07 «Управління і адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» ОС «Бакалавр», Суми, СНАУ. 2020. 49с.

З М І С Т

Вступ.....	4
1. Етапи та загальний зміст єдиного кваліфікаційного державного іспиту	5
2. Вимоги до складових єдиного кваліфікаційного державного іспиту ...	6
3. Оцінювання ступеня відповідності знань визначеним критеріям.....	7
4. Анотації з дисциплін, що включені у державний екзамен	9

Вступ

Атестація здобувачів освіти – бакалаврів Сумського національного аграрного університету здійснюється відповідно до Законів України «Про вищу освіту», «Про освіту», Положення «Про організацію освітнього процесу у Сумському НАУ», ухваленого вченою радою Сумського НАУ 30 березня 2015 року, державних та галузевих стандартів освіти та інших нормативних актів України з питань освіти, Статуту СНАУ.

Програму єдиного державного кваліфікаційного (фахового) іспиту підготовлено відповідно до Стандарту вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 07-Управління та адміністрування, спеціальності 073-Менеджмент, затвердженого і введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 29.10.2018 р. №1165 та освітньої програми, що регламентують зміст освітньо – професійної програми та засобів діагностики якості підготовки бакалавра галузі знань 07 «Управління і адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент».

Мета державного іспиту – оцінювання рівня професійної компетентності, ступеня засвоєння освітньої програми підготовки та державна атестація фахівця на відповідність освітньому рівню «бакалавр».

Програма державного іспиту містить змістові модулі нормативних навчальних дисциплін циклу професійної та практичної підготовки освітньо – професійної підготовки бакалавра.

У списку рекомендованих джерел до програми наведено перелік сучасної наукової спеціальної літератури по навчальних дисциплінах варіативної частини.

1. ЕТАПИ ТА ЗАГАЛЬНИЙ ЗМІСТ ЄДИНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ДЕРЖАВНОГО ІСПИТУ

Державний іспит із підготовки бакалавра галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент», передбачає виконання кваліфікаційних завдань, є формою кваліфікаційних випробувань, яка дозволяє об'єктивно і надійно визначити рівень освітньої і професійної підготовки випускників вищого навчального закладу за освітнім рівнем «бакалавр».

Державний екзамен складається з трьох етапів:

1-й етап – тестова перевірка знань, що формують уміння, зазначені в ГСВО МОНМС України та варіативній його частині університету. Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра спеціальності 073 «Менеджмент» сформована за такими навчальними дисциплінами:

- економіка підприємства;
- логістика;
- ЗЕД;
- міжнародні економічні відносини;
- контролінг;
- планування і контроль на підприємстві;
- організація підприємницької діяльності;
- правознавство;
- адміністративне право;
- трудове право; господарське право
- маркетинг;
- гроші і кредит;
- фінанси;
- бухгалтерський облік (загальна теорія);
- аналіз господарської діяльності.

2-й етап – надання відповідей по теоретичних завданнях з навчальних дисциплін:

- менеджмент;
- теорія організації;
- само менеджмент;
- адміністративний менеджмент;
- державне та регіональне управління.

3-й етап – письмове розв'язання ситуаційної задачі з навчальних дисциплін:

- операційний менеджмент;
- управління персоналом;
- управління інноваціями;
- стратегічне управління;
- економіка і фінанси.

2. ВИМОГИ ДО СКЛАДОВИХ ЄДИНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ДЕРЖАВНОГО ІСПИТУ

1. Вимоги до тестових завдань. Система базових тестових завдань сформована експертним оцінюванням кожного завдання і їх сукупності та охоплює всі змістовні модулі з комплексу навчальних дисциплін, які включено до державного екзамену.

Тестове завдання є закритої форми із запропонованими відповідями, в яких вибирають правильні з множини вибору (три-чотири відповіді, тільки одна з яких є правильною).

Запитальна частина тестового завдання формулюється у стверджувальній чи запитальній формі стисло, чітко, без подвійного тлумачення.

Елементи відповіді частини тестового завдання мають окрему індексацію. Можливі відповіді не відокремлюються будь-яким знаком та розташовуються під запитальною частиною.

Добірка тестових завдань кожного варіанту включає таку кількість, яка є достатньою для забезпечення відповідної точності вимірювання. Представництво кожної навчальної дисципліни у кожному варіанті забезпечується пропорційно. Кількість варіантів тестів державного іспиту становить 30.

2. Вимоги до теоретичних завдань

Система базових теоретичних завдань сформована експертним оцінюванням кожного завдання та охоплює всі змістовні модулі з комплексу навчальних дисциплін, які включені до Державного екзамену.

Запитальна частина теоретичного завдання формулюється у стверджувальній формі стисло, чітко, без подвійного тлумачення.

3. Вимоги до комплекту комплексних ситуаційних задач

Комплексна ситуаційна задача за змістовними модулями кількох дисциплін моделює реальну ситуацію, з якою може зустрітися випускник напряму та спеціальності «Менеджмент» ОР «бакалавр» у практичній діяльності на первинних посадах, імітує процес підготовки, прийняття і реалізації управлінського рішення. Структурно задача складається із: характеристики ситуації (вихідні умови); інформаційного забезпечення; конкретного завдання – розробити альтернативні варіанти; обрати оптимальний варіант; обґрунтувати управлінське рішення; оформити його належним чином (наказом, службовою запискою тощо; запропонувати план заходів; визначити їх ефективність).

На єдиний державний кваліфікаційний іспит у комплекті подається 30 задач.

3. ОЦІНЮВАННЯ СТУПЕНЯ ВІДПОВІДНОСТІ ЗНАТЬ ВИЗНАЧЕНИМ КРИТЕРІЯМ

Відповідно до положення «Про єдиний державний кваліфікаційний іспит випускників освітніх ступенів бакалавр і магістр», затвердженого наказом ректора Сумського НАУ № 135-К від 27 квітня 2018 р. оцінювання результатів складання державного кваліфікаційного іспиту здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в університеті системою оцінювання знань.

1. За національною шкалою (4-бальною) шкалою:

- відмінно;
- добре;
- задовільно;
- незадовільно.

2. За 100-бальною шкалою:

- 90-100 балів – відмінно – відмінне виконання з незначними помилками (A);
- 85-89 балів – добре – вище середніх стандартів, але з деякими помилками (B);
- 75-84 бали – добре – в цілому змістовна робота зі значними помилками (C);
- 65-74 бали – задовільно – чітко, але зі значними недоліками (D);
- 60-64 бали – задовільно – виконання відповідає мінімальним критеріям (E);
- менше 60 балів – незадовільно (F, FX).

Екзаменаційна робота з Державного екзамену складається з трьох етапів:

1- й етап – тестова перевірка знань (30 завдань) по 1,5 бали за кожну правильну відповідь, загальна сума максимум 45 балів;

2 – й етап – оцінка відповідей по теоретичних завданнях (1 завдання) – максимум 15 балів за правильну відповідь; (таблиця 3.1.)

3 – й етап – оцінювання розв'язку ситуаційної задачі (1 задача) – максимум 40 балів за правильну відповідь (таблиця 3.2.).

Таблиця 3.1 – Критерії оцінювання відповіді на теоретичне питання Єдиного державного кваліфікаційного іспиту

Характер відповіді	Кількість балів
Відповідь повна, розгорнута, демонструє знання основних понять і категорій, логічний і змістовний аналіз матеріалу	14-15
Послідовне викладення матеріалу, відсутній логічний аналіз, висновки не обґрунтовані.	12-13
Недостатня повнота відповіді, основні поняття і категорії викладені нечітко, тезисно	10-11
Відповідь свідчить про прогалини у знаннях, невірне розуміння питання, відсутні логіка подання матеріалу.	8-9
Відповідь не повністю розкриває питання, не містить аналізу, висновків	6-7
Відповідь не розкриває суті питання, не містить висновків	4-5
Відсутня відповідь на питання або відповідь не достатньо обґрунтована, не містить висновків	0-3

Виконання усіх екзаменаційних завдань з державного кваліфікаційного іспиту є обов'язковим. Незадовільна оцінка з одного з екзаменаційних завдань є підставою для виставлення незадовільної оцінки за іспит в цілому. Окремо оцінюється кожне завдання. Підсумкова оцінка державного кваліфікаційного іспиту визначається як середня з позитивних оцінок за кожен вид екзаменаційних завдань. Рішення екзаменаційної комісії про оцінку знань, встановлених при складанні комплексного екзамену, а також про присвоєння студентам кваліфікації та видання випускникам дипломів (встановленого

зразка чи з відзнакою) приймається на закритому засіданні комісії відкритим голосуванням більшістю голосів членів комісії, які брали участь у її засіданні.

Таблиця 3.2 – Критерії оцінювання відповіді на теоретичне питання Єдиного державного кваліфікаційного іспиту

Характер відповіді	Кількість балів
Відповідь студента містить послідовний і аргументований розв'язок задачі, продемонстрована здатність робити власні висновки.	36-40
Відповідь студента містить послідовний розв'язок задачі, розрахунки зроблено вірно, але недостатньо аргументовані висновки.	31-35
Відповідь є не аргументованою, алгоритм розв'язку дотриманий, але мають місце помилки в розрахунках.	26-30
Не дотримано алгоритм розв'язку задачі, присутні помилки в розрахунках.	21-25
Завдання вирішено з помилками, відсутні висновки.	16-20
Завдання вирішено з грубими системними помилками, відсутні висновки.	10-15
Завдання не вирішено або часткова вирішено з принциповими помилками, відсутні висновки	0-9

Максимальна кількість балів, яку можна отримати по екзаменаційній роботі – 100 балів.

4. АНОТАЦІЇ З ДИСЦИПЛІН, ЩО ВКЛЮЧЕНІ У ДЕРЖАВНИЙ ЕКЗАМЕН

«ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

Мета дисципліни: формування у студентів системи теоретичних знань, вмінь та навичок практичної роботи щодо методів організації ефективного господарювання на рівні підприємства; набуття теоретичних і практичних знань щодо вирішення конкретних економічних завдань, які дозволили б їм найкращим чином досягти економічних цілей підприємства – одержання високих прибутків, вибір найбільш оптимальних рішень на перспективу.

Завдання: вивчення господарських процесів, що відбуваються у виробничо-комерційних системах підприємств; закріплення комплексу економічних знань і засвоєння досягнень теорії та практики управління підприємствами.

Предмет: форми виявлення економічних законів і закономірностей розвитку суспільного виробництва у господарській діяльності підприємства.

Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки фахівців. Дисципліна базується на знаннях, отриманих під час вивчення «Політекономії», «Мікроекономіки», «Макроекономіки», «Історії економіки та економічної думки» та є базовою для вивчення дисциплін: «Економіка і організації інноваційної діяльності», «Потенціал і розвиток підприємства», «Проектний аналіз», «Планування і контроль» та інших дисциплін професійної підготовки бакалаврів спеціальності «051 Економіка».

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни. Після вивчення дисципліни студент повинен:

Знати: теорії підприємств і основи підприємництва; види підприємств, їх організаційно-правові форми; зовнішнє середовище господарювання підприємств; структура та управління підприємством; складові ланки підприємства, їх взаємодію; методи регулювання діяльності підприємства; економічні принципи взаємодії попиту і пропозиції на ринку с.-г. продукції. Види угідь земельного фонду держави і аграрного підприємства; систему показників економічної ефективності використання землі; поняття і суть ТТБ та НТП; склад енергетичних ресурсів підприємства; шлях зменшення енергомісткості продукції; систему показників та напрямів підвищення ефективності використання машинно-тракторного парку; поняття і класифікацію персоналу; показники ефективності використання персоналу поняття і показники продуктивності праці; методика заміни живої сили капіталом; поняття, класифікацію і склад виробничих фондів; систему показників забезпечення та ефективності використання основних і оборотних виробничих засобів; джерела формування і показники ефективності використання авансованого капіталу. принципи планування виробництва; класифікацію витрати за методом віднесення їх на кінцевий продукт.

Вміти: використовувати методи економічних досліджень; визначати цінову еластичність попиту на с.-г. продукцію; визначити оптимальне поєднання складових ланок аграрного підприємства. визначити системи показників ефективності використання персоналу та продуктивності праці; визначити доцільність заміни живої праці капіталом; визначити раціональне поєднання основного і оборотного капіталу на підприємстві; визначити кращі джерела формування авансованого капіталу та шляхи ефективного його використання на підприємстві; визначити напрямів підвищення ефективності використання МТП. користування методиками калькулювання собівартості основних видів продукції рослинництва і тваринництва; користуватися методикою визначення чистого прибутку, безбитковості виробництва; користуватися принципами планування виробництва. дати економічну оцінку нововведень; користуватися показниками економічної ефективності с.-г. виробництва; розрізняти екстенсивний і інтенсивний напрям розвитку виробництва у підприємстві; користуватися методикою визначення напрямку і рівня спеціалізації підприємства.

Зміст дисципліни за темами:

Змістовий модуль 1. Організаційні основи функціонування підприємства

Тема №1 Підприємство: визначення, види, умови формування, еволюція теорії виникнення

Тема №2 Прогнозування та планування діяльності підприємства

Тема 3. Форми суспільної організації виробництва

Тема 4. Поняття та визначення основних понять виробничої та соціальної інфраструктури підприємства

Змістовий модуль 2. Формування та використання капіталу підприємства

Тема №5 Організація виробництва на підприємстві

Тема №6 Виробнича потужність підприємства. Розробка та обґрунтування виробничої програми

Тема №7 Ресурсний потенціал підприємства. Капітал

Тема №8 Основні фонди підприємства

Змістовий модуль 3. Виробничі ресурси, витрати і економічні результати діяльності підприємства.

Тема №9. Оборотні ресурси підприємства

Тема №10. Трудові ресурси і стимулювання праці робітників

Тема №10. Трудові ресурси і стимулювання праці робітників

Тема №11. Витрати виробництва і собівартість продукції

Тема №12. Ціни і ціноутворення в ринкових умовах

Тема №13. Фінансові результати діяльності підприємства

Змістовий модуль 4. Інвестиційна та інноваційна діяльність, розвиток підприємств, їх економічна безпека

Тема 14. Інвестиції. Інноваційна діяльність та економічна безпека підприємства

Тема 15. Діагностика фінансового стану підприємства.

Література

1. Бойчик І. М. Економіка підприємства : навч. посіб. /І.М.Бойчик.– К. : Атіка, 2012. – 543 с.
2. Болтнянська Л.О., Андреева Л.О., Лисак О.І. Економіка підприємства: навчальний посібник / Л.О.Болтнянська, Л.О.Андреева, О.І. Лисак. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 668 с.
3. Гриньова В.М., Коюда В.О., Лепейко Т.І. Фінанси підприємств./ В.М. Гриньова, В.О. Коюда, Т.І. Лепейко // – Х.: ХДЕУ, 2010. – 320с.
4. Зубовський В.М. Економіка підприємства. Опорний курс лекції / В.М. Зубовський // - К.: Вид – во Європ. Ун – ту, 2010.-242с.
5. Карлін М. І. Правові основи підприємництва: Навч. посіб. / 2-е вид., випр. і доповн. – К.: Кондор, 2011. – 368 с.
6. Петренко М. І., Храбан А. А., Петренко В. М. Економіка підприємства (в задачах, тестах та ситуаційних вправах): навч. посіб. для студ. напряму підгот. «Менеджмент організації» / М.І. Петренко, А.А Храбан, В.М. Петренко // Вінницький національний технічний ун-т — Вінниця : ВНТУ, 2013. — 184 с.
7. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства. Збірник практичних занять і конкретних ситуацій: Навч. посібник /С.Ф. Покропивний , Г.О.Швиданенко, О.С.Федонін та ін.// За ред. д-ра екон. наук проф. С.Ф.Покропивного. – К.: КНЕУ, 2010.-390с.
8. Пушкарева В. М. Экономика. Словарь : учебное пособие / В. М. Пушкарева. - М. : Вузовский учебник, 2014. - 232 с.
9. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: Підручник / С.Ф. Покропивний// – Вид. 2 – ге, перероб та доп. – К.: КНЕУ, 2011.-420с.

«ГРОШІ І КРЕДИТ»

Мета дисципліни – ознайомлення студентів з відповідним методологічним і методичним апаратом знань з теорії грошей та кредиту, кількісної теорії грошей і сучасного монетаризму, грошового обігу, грошового ринку та грошових систем, кредитних та валютних відносин.

Завдання дисципліни – набуття майбутніми фахівцями знань щодо сутності та функцій таких категорій, як «гроші», «кредит», змісту основних теорій грошей, поняття грошового обігу грошових потоків, грошового ринку та грошових систем, основ кредитних, розрахункових і валютних відносин, тобто сформувані у студентів теоретичну базу для наступного оволодіння практикою використання грошово-кредитних інструментів у системі регулювання економіки України.

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни. Після вивчення дисципліни студент повинен:

Знати :

Сутність та економічні чинники необхідності кредиту; стадії руху кредиту; структуру кредиту; функції та види кредиту; особливості банківського кредитування; основні методи нарахування відсотків; типи позик та способи погашення кредиту; складові кредитної системи; призначення фінансового посередництва; особливості діяльності небанківських фінансово-кредитних установ; особливості функціонування цінних паперів в системі кредиту; організаційні основи фондового ринку. Походження, призначення та функції центральних банків; організаційно-правову основу, структуру та функції Національного банку України; операції та особливості грошово-кредитної політики НБУ; організацію нагляду і контролю НБУ за діяльністю комерційних банків; будову та функції банківської системи України; механізм забезпечення стійкості банківської системи; основи діяльності комерційних банків; основні операції та послуги комерційних банків; особливості діяльності міжнародних валютно-кредитних установ та специфіку їх співробітництва з Україною; особливості організації міжнародних фінансових відносин.

Вміти:

Ідентифікувати види кредиту за сучасною класифікацією; визначати вартість кредиту; складати графіки погашення кредиту; обчислювати розмір дивідендів за акціями. Аналізувати та сучасну грошово-кредитну політику НБУ; розраховувати прості та складні відсотки при проведенні депозитних та кредитних операцій, аналізувати результати співробітництва України з міжнародними валютно-кредитними установами.

Зміст дисципліни за темами:

Модуль 1. Кредитні відносини на грошовому ринку.

Тема 1. Необхідність та сутність кредиту.

Тема 2. Функції та види кредиту.

Тема 3. Банківське кредитування.

Тема 4. Кредитна система.

Тема 5. Небанківські фінансово-кредитні установи.

Тема 6. Цінні папери та фондовий ринок.

Модуль 2. Банки та міжнародні кредитні відносини.

Тема 7. Основи діяльності центральних банків.

Тема 8. Організаційно-правові аспекти діяльності НБУ.

Тема 9. Банківська система України.

Тема 10. Організаційно-економічні основи діяльності комерційних банків.

Тема 11. Операції та послуги комерційних банків.

Тема 12. Міжнародні валютно-кредитні установи.

Тема 13. Міжнародні фінансові відносини.

Література

1. Про Основні засади грошово-кредитної політики на 2016 - 2020 роки: Постанова Національного банку України [Електронний ресурс]. - Режим доступу <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0541500-15>
2. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України [Електронний ресурс]. - Режим доступу <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>
3. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України [Електронний ресурс]. - Режим доступу <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>
4. Гроші та кредит. Підручник / за наук. ред. М. І. Савлука. — 6-те вид., перероб. і доп. — К. : КНЕУ, 2011. — 589 с.
5. Коваленко Д.І. Гроші та кредит: теорія і практика. Навч. посібник. 3-тє вид. допов. та перероб / Д.І. Коваленко. — К.: Центр учбової літератури, 2011. — 352 с.
6. Кузнєцова Т.В. Гроші та кредит [Текст] : навч. посібник / Т.В. Кузнєцова, Н.М. Михайличенко, О.О. Кисельова . — Краматорськ : ДДМА, 2012. — 207 с.
7. Реверчук С.К. Гроші та кредит. Підручник / Реверчук С.К. , Грушко В.І., Дмитриченко Л.І. та ін. - К.: Знання, 2011.- 382с.
8. Прямухіна Н.В. Ринок фінансових послуг: навч. посіб.- К.: Кондор, 2013. -304 с.
9. Дема Д.І. Ринок фінансових послуг: Навчальний посібник, 2013. — 234 с.
10. Крупка М.І. Гроші та кредит : підручник / М.І. Крупка, М.С. Мрочко, Б.М. Вишивана та ін.. ; [за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки]. — Львів : ЛНУ імені Івана Франка. — 2011. — 420 с.

«ФІНАНСИ»

Мета дисципліни – надання майбутньому фахівцю теоретичних знань та практичних навичок для прийняття ефективних рішень в галузі фінансів.

Завдання дисципліни – формування знань щодо теоретичних основ та методології фінансів та фінансової системи в Україні, формування вмінь самостійно орієнтуватися в фінансовій діяльності як держави так і підприємства, загальнодержавних цільових фондів та державного бюджету тощо.

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни. Після вивчення дисципліни студент повинен:

Знати :

Сутність та функції фінансів; поняття, сутність та функції фінансового ринку; поняття фінансових потоків, активів, фінансових ресурсів та їх основні характеристики; джерела формування фінансових ресурсів країни; бюджет та бюджетну систему України; основні підсистеми, що входять до складу фінансової. Основні елементи ФКМ; міжнародні фінансові установи та організації та їх функціональне призначення; міжнародно-фінансові системи зарубіжних країн: ЄС, США, Англії, Канади, Японії та держав СНГ; загальну характеристику фінансової системи України.

Вміти:

Давати визначення сутності фінансів, охарактеризувати функції фінансів та їх значимість; вміти дискусійним шляхом визначити найбільш значимі та основні функції фінансів, а також висловити думки вчених-економістів з цього приводу; давати характеристику видам фінансових ринків та охарактеризувати їх функції. Охарактеризувати будь-яку складову фінансової системи України та структуру загальнодержавних фінансів.

Зміст дисципліни за темами:

Модуль 1. Основи теорії загальних фінансів

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи вивчення сутності фінансів та фінансових відносин

Тема 1: Фінанси та їх економічна сутність.

Тема 2 : Роль та місце фінансового ринку в ринковій економіці.

Тема 3: Фінансові відносини та фінансові посередники.

Змістовий модуль 2. Системність фінансів та фінансова система

Тема 4: Поняття та сутність фінансових ресурсів.

Тема 5: Державні фінанси.

Тема 6: Фінансова система України.

Модуль 2. Державні фінанси України

Змістовий модуль 3. ФКМ та фінансова політика

Тема 7: Фінансово-кредитний механізм.

Тема 8: Міжнародна фінансова система

Тема 9: Фінансова політика України

Змістовий модуль 4. Фінансова політика, менеджмент та маркетинг

Тема 10: Фінансовий менеджмент та маркетинг.

Тема 11: Місцеві фінанси України.

Література

1. Фінанси підприємств : навч. посіб. / [Н. Д. Фаюра, Л. О. Вдовенко, О. М. Чухно, В. О. Ключковська] ; М-во аграр. політики та продовольства України , ВНАУ. - Вінниця: РВВ ВНАУ, 2011. - 188 с.

2. Фінанси підприємств: навч. посіб. / Н. Д. Фаюра, Л. О. Вдовенко, П. К. Бечко [та ін.]; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ВНАУ. - Вінниця: РВВ ВНАУ, 2011. - 242 с.

3. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник / За заг. ред. Т.Д. Косової, І.В. Сіменко. – К.: ЦУЛ, 2013. – 440 с.

4. Семенов Г.А. Фінансове планування і управління на підприємствах. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 432 с.

5. Фінансовий аналіз. Модульний курс : навч. посібник / Я. П. Квач, Г. В. Кошелюк, О. М. Терещенко, Г. В. Юрьєва ; ред. д.е.н., проф. О. С. Редькін. – Одеса: ТОВ „Елтон”, 2010. – 470 с.

6. Непочатенко О.О. Фінанси підприємств. Навч.посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 328с.

7. Бердар М. М. Фінанси підприємств. Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 352 с.

8. Данілов О.Д., Паєнтко Т.В. Фінанси підприємств у запитаннях і відповідях. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 256 с.

9. Непочатенко О О: Мельничук Н Ю: Фінанси підприємств. Підручник для ВНЗ (затв. МОН України). – К.:ЦУЛ. – 2013. – 504с.

10. Загурський О.М., Фінансовий аналіз: кредитно – модульний курс: Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2013. – 472 с.

«АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Мета: набуття знань щодо організації та методики проведення аналізу діяльності підприємств усіх форм власності і способів господарювання, засвоєння знань та вироблення у студентів вміння та навиків кваліфіковано аналізувати виробництво, робити обґрунтовані висновки, запропонувати шляхи поліпшення роботи, допомогти студентам розібратися у питаннях організації та методики економічного аналізу; надати їм необхідні теоретичні знання та практичні навички розв'язання різних ситуацій, що виникають на підприємствах; навчити управляти господарською діяльністю, інтерпретувати фактичний матеріал, надавати об'єктивну оцінку результатам господарювання, навчити студентів глибоко розуміти сутність економічних явищ та процесів при вивченні дисципліни, виробітку стратегії і тактики розвитку підприємства.

Завдання: 1. вивчення механізму дії економічних законів, визначення закономірностей і тенденції економічних явищ та процесів у конкретних умовах підприємства;

2. контроль за виконанням планів, прогнозів, управлінських рішень, за ефективним використанням економічного потенціалу підприємства;

3. вивчення впливу об'єктивних і суб'єктивних, зовнішніх і внутрішніх факторів на результати господарської діяльності, що дає змогу об'єктивно оцінювати роботу підприємства, правильно діагностувати його стан і прогнозувати розвиток на перспективу, виявляти основні напрямки пошуку резервів підвищення його ефективності;

4. пошук резервів підвищення ефективності виробництва на основі вивчення передового досвіду та досягнень науки і практики;

5. оцінювання результатів діяльності підприємства з виконання планів досягнутого рівня розвитку економіки, використання наявних можливостей і діагностика його становища на ринку товарів, послуг, що сприяє виробленню більш ефективної політики управління бізнес-процесами;

6. розробка проекту управлінського рішення для усунення виявлених недоліків та освоєння резервів підвищення ефективності господарської діяльності.

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни. Після вивчення дисципліни студент повинен:

Знати :

Значення завдання та інформаційне забезпечення аналізу ефективності використання основних засобів та нематеріальних активів. Методику аналізу ефективності використання матеріальних ресурсів та основних засобів, показники стану та руху основних засобів, показники ефективності та забезпеченості господарства фондами. Визначення трудових ресурсів, продуктивності праці та ФОП, фактори, які впливають на продуктивність, трудомісткість, ФОП; показники стану та руху трудових ресурсів, показники забезпеченості робочою силою, завдання аналізу виробництва продукції рослинництва і тваринництва, резерви збільшення виробництва продукції рослинництва і тваринництва, фактори, які впливають на урожайність, продуктивність тварин, а також на валове виробництво або валовий збір, етапи аналізу виробництва продукції, робіт і послуг на промисловому підприємстві, показники сортності, асортиментності, ритмічності та методи їх розрахунку. Визначення витрат, їх класифікацію згідно ПСБО № 7, задачі аналізу собівартості продукції, методику динаміки аналізу собівартості продукції, етапи аналізу собівартості продукції рослинництва і тваринництва, резерви зниження собівартості продукції. Визначення фінансового результату, прибутку і рентабельності, товарності. Види фінансових результатів. Побудова форми 2."Звіт про фінансові результати ", його розділи. Від чого залежить фінансовий результат від операційної діяльності, фінансовий результат від реалізації продукції за окремими видами.

Вміти:

Оцінювати ресурсно-фінансовий потенціал, розкрити значення завдання та інформаційне забезпечення аналізу використання основних засобів та нематеріальних активів, охарактеризувати етапи проведення аналізу ефективності використання основних засобів та нематеріальних активів, визначати вплив факторів на показники ефективності та забезпеченості господарства основними фондами, розраховувати показники стану та руху основних засобів та робити висновки. Робити факторний аналіз трудомісткості, продуктивності та ФОП, пояснити, які саме фактори впливають на ці показники, а також робити висновки до розрахованих задач; проаналізувати показники стану, руху та забезпеченості робочою силою, визначити динаміку та виконання плану виробництва в галузі рослинництва і тваринництва, визначати фактори, які впливають на виконання плану виробництва продукції рослинництва і тваринництва, розраховувати резерви збільшення виробництва продукції, проводити аналіз виконання плану поголів'я та продуктивності тварин, а також робити висновки. Розрахувати склад і структуру затрат на 1га(гол) і на 1 ц продукції, провести факторний аналіз собівартості підприємства, розраховувати резерви зниження собівартості продукції рослинництва, тваринництва, а також робити висновки до розрахованих показників, визначити всі показники сортності та

асортиментності, вмiти проводити аналіз асортиментно-структурних зрушень, розраховувати резерви збільшення прибутку підприємства. Розраховувати фінансовий результат від операційної діяльності, фінансовий результат від реалізації продукції за окремими видами, провести їх факторний аналіз, фактори які на них впливають. Розрахувати показники рентабельності, провести факторний аналіз рентабельності. Розраховувати прибуток і рентабельність за системою „Директ- костинг”, а також побудувати точку беззбитковості.

Зміст дисципліни за темами:

Змістовий модуль 1. Аналіз ресурсного потенціалу підприємства. Аналіз виробництва продукції тваринництва та рослинництва, аналіз реалізації продукції, робіт та послуг на підприємствах різних форм власності.

Тема 1. Методи і прийоми економічного аналізу.

Тема 2. Аналіз земельних ресурсів.

Тема 3: Аналіз основних засобів.

Тема 4: Аналіз трудових ресурсів, продуктивності праці та фонду оплати праці.

Тема 5. Аналіз виробництва продукції рослинництва.

Тема 6. Аналіз виробництва продукції тваринництва.

Тема 7. Аналіз виробництва та реалізації продукції, аналіз робіт і послуг в несільськогосподарських підприємствах.

Змістовий модуль 2. Аналіз собівартості в цілому по підприємству. Аналіз собівартості продукції рослинництва. Аналіз собівартості продукції тваринництва. Аналіз собівартості в фермерських і селянських господарствах, резерви зниження собівартості продукції. Аналіз фінансових результатів, види фінансових результатів та аналіз рентабельності.

Тема 1. Аналіз витрат в цілому по підприємству.

Тема 2. Аналіз собівартості продукції рослинництва.

Тема 3. Аналіз собівартості продукції тваринництва.

Тема 4. Аналіз собівартості в фермерських і селянських господарствах, резерви зниження собівартості продукції.

Тема 5: Аналіз фінансових результатів.

Тема 6: Аналіз фінансових результатів від операційної діяльності.

Тема 7: Аналіз фінансових результатів від реалізації продукції за окремими видами.

Аналіз показників рентабельності.

Тема 8: Факторний аналіз прибутку та рентабельності за системою Директ-Костинг.

Література

1. Анализ финансово-хозяйственной деятельности: практикум. [Текст] / О.В. Губина, В.Е. Губин 2-е изд., перераб. и доп. - М.: ФОРУМ, ИНФРА-М, 2012. - 192 с.

2. Аналіз фінансового стану виробничої та комерційної діяльності підприємства : Навчальний посібник / В. П. Шило, Н. І. Верхоглядова, С. Б. Ільїна. - К. : Кондор, 2007. - 240 с

3. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз. Теорія та практика : навчальний посібник / О. Я. Базилінська. - 2-е вид. - К. : Центр учбової літератури, 2011. - 328 с

4. Дєєва Н.М., Дедіков О.І. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 328 с.

5. Загурський О. М. Фінансовий аналіз: кредитно-модульний курс : навчальний посібник / О. М. Загурський. - К. : Центр учбової літератури, 2013. - 472 с

6. Косова Т. Д. та ін. Організація і методика економічного аналізу: Навч. посіб. / Косова Т. Д., Сухарев П.М., Ващенко Л.О. та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 528 с

7. Крамаренко Г.О. Фінансовий аналіз : Підручник / Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна. - К. : Центр учбової літератури, 2008. - 392 с

«МАРКЕТИНГ»

Мета: формування системи знань про сутність і зміст маркетингу, як філософію підприємницької діяльності в умовах ринкової економіки і конкуренції.

Завдання: вивчення основних понять, систем і алгоритмів маркетингу; набуття практичних навичок розв'язання конкретних маркетингових завдань; формування вмінь творчого пошуку рішень удосконалення маркетингової діяльності підприємства.

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни. Після вивчення дисципліни студент повинен:

Знати :

Історію виникнення маркетингу; сутність, завдання, принципи та функції маркетингу; основні категорії маркетингу, концепції маркетингової діяльності, а також процес управління маркетингом; поняття та зміст системи маркетингової інформації; етапи проведення маркетингових досліджень; сутність маркетингового середовища та основні фактори мікросередовища та макросередовища функціонування підприємства; принципи сегментації ринків та позиціонування товарів підприємства на ринку; класифікацію клієнтурних ринків, модель споживацької поведінки; принципи формування маркетингової товарної політики, класифікацію товарів і послуг; етапи розробки нових товарів, поняття про життєвий цикл товару; сутність та функції ціни; види цінових стратегій підприємства; фактори ціноутворення; поняття каналу розподілу у системі маркетингу та його основні функції, рівні та види каналу поширення, варіанти організації системи руху товарів; основні поняття комунікаційної політики; елементи комплексу маркетингових комунікацій (реклама, пропаганда, стимулювання збуту, особистий продаж).

Вміти:

Охарактеризувати маркетингову діяльність підприємства; обґрунтувати необхідність повної й достовірної інформації при комплексному дослідженні ринку, проводити маркетингове дослідження; визначити погрози та можливості розвитку підприємства; охарактеризувати ринок і поділити його на сегменти; розібратися у споживацькій поведінці; охарактеризувати товари; використовувати вчення про життєвий цикл товару в практиці маркетингової діяльності; використовувати основні методи ціноутворення для встановлення ціни на різну продукцію, товари і послуги; запропонувати організацію збутової діяльності підприємства; визначити елементи комплексу маркетингових комунікацій і розрахувати бюджет стимулювання.

Зміст дисципліни за темами:

Змістовий модуль 1. Характеристика сутності та системи маркетингу

Тема 1. Теоретичні основи маркетингу: сутність та концепції розвитку.

Тема 2. Система та характеристики сучасного маркетингу.

Змістовий модуль 2. Маркетингові дослідження

Тема 3. Маркетингове управління.

Тема 4. Маркетингові дослідження та інформація.

Змістовий модуль 3. Маркетингова товарна та цінова політики підприємства

Тема 5. Маркетингова товарна політика.

Тема 6. Маркетингова цінова політика.

Змістовий модуль 4. Маркетингова політики розподілу та комунікацій

Тема 7. Маркетингова політика розподілу.

Тема 8. Маркетингова політика комунікацій.

Тема 9. Організація маркетингового контролю та планування.

Література

1. Агеєв Є. Я. Практикум з маркетингу (збірник тестів, задач та завдань) : [навч. посіб.] / Є. Я. Агеєв. – Львів : «Новий світ – 2000», 2012. – 496 с.

2. Армстронг Г. Маркетинг. Загальний курс / Г. Армстронг, Ф. Котлер, [5-те вид.] ; [пер. з англ.] ; [учеб. пособ.]. – М. : Видавничий дім «Вільямс», 2001. – 608 с.
3. Балабанова Л.В. Маркетингова товарна політика в системі менеджменту підприємств: Навч. посібник. – К.: «Професіонал», 2006. – 336 с.
4. Балабанова Л.В. Стратегічне маркетингове управління конкурентоспроможністю підприємств: Навч. посібник. – К.: "Професіонал", 2006. – 448 с.
5. Близнюк С.В. Маркетинг в Україні: проблеми становлення та розвитку. – К.: ІВЦ «Вид. «Політехніка»», 2003. – 384 с.
6. Григорук П.М. Методичний базис маркетингових досліджень // Економіка: реалії часу. – № 1(1). – 2011. – С. 47–56.
7. Гончаров С. М. Практикум з маркетингу : [навч. посіб.] / С. М. Гончаров, Н. Б. Кушнір. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 208 с.
8. Джоббер Д. Принципы и практика маркетинга: Учеб. Пособие. – М.: Изд. дом. «Вильямс», 2000. – 688 с.
9. Завялова П.С. маркетинг в схемах, рисунках, таблицях: Учебн. пособие. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 496 с.
10. Ковальчук С. В. Маркетинг : [навч. посіб.] / [С. В. Ковальчук, В. Л. Карпенко, Л. М. Коваль та ін.]; за ред. канд. екон. наук Ковальчук С.В. – Львів : Новий Світ – 2000, 2010. – 679 с.

«МЕНЕДЖМЕНТ»

Мета: формування у майбутніх менеджерів сучасного управлінського мислення та системи спеціальних знань у галузі менеджменту, формування розуміння концептуальних основ системного управління організаціями; набуття умінь аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища, прийняття адекватних управлінських рішень.

Завдання: вивчення дисципліни є теоретична підготовка студентів з питань управління і менеджменту:

- сутності основних понять і категорій менеджменту та управління;
- принципів та функцій менеджменту;
- системи методів менеджменту;
- змісту процесів та технології управління;
- сучасних теорій менеджменту та еволюції специфічних функцій управління під впливом науково-технічного прогресу;
- особливостей керівника, як суб'єкта управління, його взаємодії з навколишнім середовищем, організацією і групою;
- теорії та практики прийняття управлінських рішень, реалізації менеджером основних функцій планування, організації, мотивації та контролю;
- феномену лідерства та використання його для ефективного регулювання дій підлеглих;
- інформаційного забезпечення процесу управління та дослідження впливу на цей процес системи комунікацій;
- етики і відповідальності у менеджменті;
- ефективності управління.

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни. Після вивчення дисципліни студент повинен:

Знати :

Зміст поняття менеджменту, його функції, структуру та принципи; специфіку процесу менеджменту (управління) в організаціях соціальної сфери; поняття соціального маркетингу; особливості маркетингового підходу у менеджменті; процес стратегічного управління, методику розробки стратегії організації (її елементи, послідовність розробки); методику та особливості проектного менеджменту; поняття моніторингу та оцінки;

Вміти:

розробляти стратегії організації соціальної сфери та складати відповідний план дій; формулювати мету та місію організації; розробляти стратегії зв'язків з громадськістю відносно обраної стратегії організації; розробляти та оформлювати проектну пропозицію, робочий план та бюджет проекту; проводити моніторинг та давати оцінку, розробляти критерії для моніторингу та оцінки, готувати звіт щодо проведеної оцінки;

Зміст дисципліни за темами:

Модуль 1. Теоретичні та методологічні основи менеджменту.

Тема 1. Сутність, роль та методологічні основи менеджменту.

Тема 2. Історія розвитку менеджменту.

Тема 3. Закони, закономірності та принципи менеджменту.

Тема 4. Функції та методи менеджменту.

Тема 5. Процес управління.

Модуль 2. Складові елементи організації.

Тема 6. Планування як загальна функція менеджменту.

Тема 7. Організування як загальна функція менеджменту.

Тема 8. Мотивування як загальна функція менеджменту.

Тема 9. Контролювання як загальна функція менеджменту.

Тема 10. Регулювання як загальна функція менеджменту.

Тема 11. Інформація і комунікації у менеджменті.

Тема 12. Керівництво та лідерство

Тема 13. Ефективність менеджменту.

Література

1. Богатырева Л.Д. Стрельчук Е.Н., Тардаскина Т.Н. Основы менеджмента: Учебное пособие. Одесса: ОНАС им А.С.Попова, 2012 – 114 с.
2. Друкер П.Ф. Задачи менеджмента в XXI веке: Пер. с англ.. Уч. Пос. – М.: Вильямс, 2009. – 272 с.
3. Коливаненко Р.Б. Менеджмент як мистецтво. К.: Центр навч. літ., 2012. — 126 с.
4. Колот Л. А. Менеджмент: навчальний посібник / Л. А. Колот. - К. : КНТЕУ, 2012. - 228 с.
5. Кравченко В. О. Менеджмент: Навчальний посібник. – Одеса: Атлант, 2013 р. – 165 с.
6. Менеджмент організацій: підручник / Г.В. Осовська, Л.Ц. Масловська, О.А. Осовський. – К.: Кондор-Видавництво, 2015. – 366 с
7. Мескон Майкл. Основы менеджмента .: ученик / Мескон Майкл, Альберт Майкл, Хедоури Франклин. - Дело, 2014. - 704 с.
8. Милкін О.М. Керувати та управляти. К.: Центр навч. літ., 2015. — 98 с.
9. Мошек Г.Є., Гомба Л.А. Сучасний менеджмент у питаннях та відповідях: Навч. Посібник: В 3ч. / За ред. Г.Є. Мошика. Ч.3.- К.: Київський національний торгово – економічний університет, 2011. – 186 с.
10. Назарчук Т. В. Менеджмент організацій: Навчальний посібник. / Т. В. Назарчук, О. М. Косіюк – К.: «Центр учбової літератури», 2018. – 560 с
11. Основы менеджмента [Електронний ресурс] : учебное пособие / В. Л. Полукаров. - 2-е изд., перераб. - М. : КНОРУС, 2012. - 240 с.
12. Практикум з діагностики в системі управління [текст]: навч. посіб. / К.А. Пріб, Н.І. Патица, Г.Д. Лендел. – К.: ІПК ДСЗУ, 2016. – 202 с.
13. Рудьєв В.А. Менеджмент. Навчальний посібник. ЦУЛ; - 2019 – 312 с.
14. Свидрук І. І. Концептуально-методологічні основи розвитку креативного менеджменту національного господарства України: монографія / І. І. Свидрук. – Львів : Растр-7, 2018. – 450 с.
15. Скрипко Т.О., Ланда О.О. Менеджмент: Навч. посіб. — К.: Центр навч. літ., 2012. — 176 с.

«ОБЛІК І АУДИТ»

Мета: вивчення майбутніми менеджерами дисципліни «Облік і аудит» полягає у формуванні теоретичних знань і набутті практичних навичок з організації та ведення бухгалтерського обліку й проведення аудиту фінансової звітності, а також використання їх результатів як інформаційної бази прийняття ефективних управлінських рішень.

Завдання: ґрунтовна загальна економічна та обліково-аудиторська підготовка фахівців та оволодіння ними принципами, засобами, методами та прийомами обліку діяльності підприємств, а також аудиту їх фінансової звітності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

основні положення Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» щодо організації обліку на підприємствах України, бухгалтерська служба підприємства, права та обов'язки головного бухгалтера; оцінку і калькуляцію; інвентаризацію як елемент методу бухгалтерського обліку; бухгалтерський баланс, типи балансових змін, документація, як елемент методу бухгалтерського обліку; методологію обліку основних господарських процесів на стадіях руху активів підприємства, класифікацію і план рахунків бухгалтерського обліку, облікові реєстри та форми бухгалтерського обліку; систему рахунків і відображення в них господарських операцій, класифікацію і план рахунків бухгалтерського обліку; основи бухгалтерської звітності, основи організації бухгалтерського обліку, теоретичні засади аудиторської діяльності, принципи організації, методи і прийоми проведення аудиту; порядок проведення, нормативно-правову базу, яка регулює питання організації і методики аудиту стану обліку, звітності та внутрішньогосподарського контролю; систему показників, що характеризують фінансовий стан підприємства; механізм узагальнення та реалізація результатів аудиту.

вміти:

визначити основні елементи методу та функції бухгалтерського обліку, розподілити господарські засоби за класифікаційними групами; здійснювати оцінку і калькуляцію, організувати проведення інвентаризації; визначити типи балансових змін, зміст бухгалтерського балансу, визначити класифікаційні ознаки документів, визначити методологію обліку основних господарських процесів на стадіях руху активів підприємства, заповнити облікові реєстри та форми бухгалтерського обліку; систему рахунків і відображення в них господарських операцій, план рахунків бухгалтерського обліку, читати суть бухгалтерської звітності, організувати бухгалтерський облік, описати вимоги, щодо організації здійснення і проведення аудиторських перевірок; орієнтуватись в структурі нормативних документів; складати документи аудитора; скласти план і програму аудиту; розрахувати і проаналізувати показники фінансового стану підприємства, дати їм незалежну оцінку і розробити відповідні рекомендації щодо діяльності підприємства в майбутньому, оформивши при цьому необхідні робочі і підсумкові документи.

Зміст дисципліни за темами:

Змістовий модуль 1. Бухгалтерський облік в системі управління господарством.

Тема 1. Теоретичні основи бухгалтерського обліку.

Тема 2. Метод бухгалтерського обліку.

Тема 3. Організація бухгалтерського обліку діяльності суб'єктів господарювання.

Тема 4. Бухгалтерський облік основних господарських процесів діяльності суб'єктів господарювання.

Змістовий модуль 2. Теоретичні та методологічні основи аудиту.

Тема 5. Аудит як форма контролю фінансово-господарської діяльності

Тема 6. Організація аудиту фінансової звітності
Тема 7. Методика аудиту фінансової звітності
Тема 8. Інформаційні ресурси обліку і аудиту в управлінні торговельним підприємством

Література

1. Аудит: навчальний посібник / А. О. Баранова, Т. А. Наумова., А.І. Кашперська. – Х.: ХДУХТ, 2017. – 246 с.
2. Білоусько В. С. Теорія бухгалтерського обліку : навч. посіб. / М. І. Беленкова. – К.: Ліра-К, 2014. – 402 с.
3. Внутрішній аудит : навчальний посібник / за ред. Ю. Б. Слободяник. – Суми: ТОВ «ВПП «Фабрика друку», 2018. – 248 с. 13.
4. Кім Ю. Г. Бухгалтерський та податковий облік: Первинні документи та порядок їх заповнення / Ю. Г. Кім. – К. : ЦУЛ, 2014. – 600 с.
5. Литвин Н.Б., Сп'як Г.І. Банківський аудит: Навчальний посібник. - Тернопіль: СМП «Тайп», 2014. – 134 с. Литвин Н. Б. Аудиторський звіт: нові підходи до розкриття інформації // Бухгалтерський облік і аудит. – 2016. – № 7-8.– С.47-53.
6. Михайлов М.Г., Глушаченко А.І., Гончар В.П., Болмат Г.А. Бухгалтерський облік (теорія): Навчальний посібник / За ред. професора Михайлова М.Г.: Навч. посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2007 – 248 с.
7. Серпенінова Ю. С. Бухгалтерський облік: загальна теорія: навч. посіб. / Ю. С. Серпенінова, С. М. Гольцова, І. О. Макаренко; за заг. ред. Ю. С. Серпенінової. – Суми : Університетська книга, 2015. – 336 с.
8. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку: підручник / В. Г. Швець. – 4-те вид., переробл. і доповн. – К.: Знання, 2015. – 572 с.

«ЛОГІСТИКА»

Мета дисципліни – формування вмій і навичок щодо механізму відтворення логістичних систем, ефективного управління матеріальними потоками.

Основні завдання дисципліни – набуття студентами теоретичних знань з питань концепції, стратегії й тактики логістики та принципів і закономірностей створення й руху матеріальних потоків; опанування студентами методичного інструментарію розроблення та реалізації завдань логістики; оволодіння ідеологією концепції та навичками логістичного управління; розроблення пропозицій щодо формування та удосконалення логістичних систем і механізмів їх функціонування; набуття навичок з оцінювання економічної ефективності та наслідків здійснення логістичних рішень.

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни. Після вивчення дисципліни студент повинен:

Знати:

Модуль 1: приклади логістичної оптимізації матеріального потоку в сфері звернення; характеристику умов функціонування логістичної системи; види матеріальних потоків та їх основні принципи; поняття логістичної системи та її властивості.

Модуль 2: визначення та поняття виробничої логістики, розподільчої логістики та її завдання на мікро- та макрорівні; основні методи вирішення логістичних завдань на основі конкретного випадку або прикладу; показники, які характеризують матеріальні потоки; види витрат, які виникають під час створення та відсутності запасів.

Вміти:

Модуль 1: аналізувати наукові підходи в логістиці; визначати основні принципи взаємовідносин служб постачання з постачальниками та виробниками; розраховувати задачі, які виникають під час проектування логістичних систем відносно складів, запасів; користуватися формулами розрахунку визначення оптимального розміру запасу.

Модуль 2: розраховувати ефективність застосування логістичних підходів і керування матеріальними потоками на виробництві; розраховувати задачі транспортної

логістики; визначати переваги та недоліки різних видів транспортних систем; розраховувати та використовувати в практиці тарифну систему транспортних послуг.

Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретичні основи впровадження логістики на вітчизняних підприємствах.

Тема 1. Логістика: сутність та значення

Тема 2. Фактори формування логістичних систем

Тема 3. Управління запасами та інформацією у логістичних системах

Тема 4. Заготівельна логістика

Тема 5. Розподільча логістика

Тема 6. Логістичне адміністрування

Модуль 2. Логістика як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємства

Тема 7. Внутрішньовиробнича логістика

Тема 8. Логістика посередництва

Тема 9. Логістика складування

Тема 10. Транспортна логістика

Література

1. Дудар Т. Г. Основи логістики : навч. посіб. : рекомендовано М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. / Т. Г. Дудар, Р. В. Волошин ; [М-во освіти і науки України] . — К. : Центр учбової літератури, 2012 . — 176с.
2. Економіка логістики. Навчальний посібник / Є. В. Крикавський, О. А. Похильченко, Н. В. Чернописька, О. С. Костюк, Н. Б. Савіна, С. М. Нікшич, Л. Я. Якимішин. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. - 640 с.
3. Логістика для економістів. Підручник / Є. Крикавський. - Друге видання, виправлене і доповнене. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 476 с.
4. Логістика: Підручник для бакалаврів / А. М. Гаджинский. - 21-е вид. - М: Видавничо-торгова корпорація "Дашков і К°", 2013. - 420 с.
5. Логістика: теорія та практика: навч. посіб. / В.М.Кислий, О.А.Біловодська, О.М.Олефіренко, О.М.Соляник – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 360 с.
6. Логістичні системи. Навчальний посібник / Є. В.Крикавський, Н. В.Чернописька - Друге видання, доповнене. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. 312 с.
7. Організація та планування логістичних систем: підручник ; за ред. проф. М.П. Денисенка, проф. П.Р. Лековця, проф. Л.І. Михайлової. - К.: Центр учбової літератури, 2010. – 336 с.
8. Основы логистики: Учебник /Б. Герасимов, В. Жариков, В. Жариков. М: Издательство: Инфра-, 2010.- 304с.
9. Панасенко Е.В. Логистика: персонал, технологии, практика./Е.В. Панасенко. М.: Инфра-Инженерия, 2011. 224 с.

ПП 1.9. «ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА»

Мета дисципліни – отримання студентами системних знань з об'єктивних закономірностей, умов, процесів і специфічних особливостей зовнішньоекономічної діяльності підприємства, а також набуття навичок їх практичного використання.

Основні завдання дисципліни – полягають у навчанні студентів методології розуміння сутності зовнішньоекономічної діяльності підприємства, цілей, мотивів і передумов її виникнення, правового та економічного середовища розвитку, а також проведення економічного аналізу ЗЕД підприємства, визначення її ефективності.

Зміст дисципліни :

Модуль 1. Теоретичні та методологічні основи організації та регулювання ЗЕД

Змістовий модуль 1. Теоретичні та методологічні основи ЗЕД

Тема 1. Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки.

Тема 2. Основні напрями і показники розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

Змістовий модуль 2. Регулювання ЗЕД

Тема 3. Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

Тема 4. Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 5. Особливості митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 6. Загальнодержавні податки в сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 7. Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 8. Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності України.

Модуль 2. Організація та техніка проведення зовнішньоекономічних операцій

Змістовий модуль 3. Основи проведення зовнішньоекономічних операцій на підприємствах.

Тема 9. Міжнародні розрахунки і банківське обслуговування зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 10. Форми виходу підприємств на зовнішні ринки.

Тема 11. Ціноутворення у зовнішньоекономічній діяльності підприємства.

Тема 12. Торговельно-посередницька діяльність на зовнішньому ринку.

Змістовий модуль 4. Управління зовнішньоекономічними угодами підприємств.

Тема 13. Компенсаційна торгівля у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 14. Структура і зміст зовнішньоекономічних контрактів.

Тема 15. Економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Тема 16. Ризики у зовнішньоекономічній діяльності та їх страхування.

Тема 17. Транспортне обслуговування зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 18. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств на території вільних економічних зон.

Перелік знань та практичних навичок по закінченню вивчення дисципліни:

Студенти повинні знати :

Модуль 1: теоретичні та методологічні основи організації та регулювання зовнішньоекономічної діяльності; сутність, принципи та методи управління ЗЕД; органи державного регулювання ЗЕД; сутність понять конкурентоспроможність та конкурентна політика; основні чинники конкурентоспроможності економіки; а також мати поняття про антимонопольне регулювання в системі ЗЕД, основні підходи в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю; організаційні форми менеджменту ЗЕД підприємств; сутність маркетингових досліджень.

Модуль 2: основні передумови виникнення кризових ситуацій, а також мати уяву про сутність та узгодження стратегій ЗЕД та вибір стратегічного профілю ЗЕД, сутність та особливості фінансового менеджменту ЗЕД; механізм розрахунків у зовнішньоторгових операціях, способи платежу, засоби платежу, форми платежів; мати поняття про логістичні системи та контрактну діяльність, суть і основні поняття страхування, а також мати поняття про економічну ефективність зовнішньоекономічної діяльності.

Студенти повинні уміти:

Модуль 1: визначати необхідність виходу на зовнішній ринок; орієнтуватися в структурі нормативних документів, складати документи-регламенти в управлінні ЗЕД організацій; визначати особливості вивчення зарубіжних ринків та оцінювати їх привабливість, встановлювати контакти з потенційними партнерами.

Модуль 2: розробляти зовнішньоторговельні договори; визначати оптимальні умови поставки Incoterms, оцінювати ефективність каналів реалізації на зовнішніх ринках та розробляти економічну експертизу міжнародних проектів.

Література

1. Єрмаченко В. Є. Облік і техніка зовнішньоекономічної діяльності: [навч. посіб. для вищ навч. закл.] / [В. Є. Єрмаченко, С. В. Лабунська, О. Г. Малярєвська та ін.]. – Х. : ІНЖЕК, 2010. – 479 с.

2. Закон України від 16.04.1991 р. № 959-ХІІ «Про зовнішньоекономічну діяльність»: за станом на 28.06.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.

3. Зінь Е. А. Основи зовнішньоекономічної діяльності: Підруч. / Е. А. Зінь, Н. С. Дука. – К.: Кондор, 2009. – 432 с.

4. Зовнішньоекономічна діяльність // Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

5. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: Навч. посіб. / Шкурупій О. В., Гончаренко В. В., Артеменко І. А. та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 248 с.

6. Козик В. В. Зовнішньоекономічні операції і контракти: [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / [В. В. Козик, Л. А. Пашкова, Я. С. Карп'як та ін.]. – [2-е вид., переробл. і допов.]. – К.: Центр навч. л-ри, 2014. – 607 с.

7. Мазаракі А. А. Регуляторна політика у сфері зовнішньої торгівлі: [монографія] / А. А. Мазаракі, Т. М. Мельник. – К.: КНТЕУ, 2010. – 470 с.

8. Мазаракі А. А. Структурна переорієнтація зовнішньої торгівлі у системі факторів економічного зростання / [А. А. Мазаракі, Т. М. Мельник, Л. П. Кудирко та ін.]; за заг. ред. А. А. Мазаракі. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2011. – 630 с.

9. Пономарьова Н. В. Митно-тарифне регулювання: навч. посіб. / [Н. В. Пономарьова, Т. В. Столяр, О. В. Павленко та ін.]; МОН України; Харк. нац. автомоб.-дор. ун-т. – Х.: ХНАДУ, 2010. – 199 с.

10. Тюріна Н. М. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: Навч. посіб. / Н. М. Тюріна, Н. С. Карвацька. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 408 с.

11. Хамініч С. Ю. Митно-тарифне регулювання в умовах інтеграції України до світового господарства: [монографія] / С. Ю. Хамініч; Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара. – Д.: Наука і освіта, 2012. – 210 с.

ПП 1.10. «МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ»

Мета навчальної дисципліни полягає в знаходженні студентами теоретичних знань і практичних навичок з питань розвитку рівноправних економічних відносин між керівними країнами миру й країнами, які розвиваються, знань про економічний, політико-правове, соціально-культурне середовище й інфраструктуру міжнародних економічних відносин, а також про входження України до світового співтовариства на взаємовигідних умовах.

Основне завдання дисципліни полягає в навчанні студентам основним принципам формування нових тенденцій і закономірностей розвитку сучасних міжнародних економічних відносин, вивчення й аналізу основних рис, особливостей міжнародного руху капіталу, питань, які пов'язані з міжнародним бізнесом, торгівлею, комплексним аналізом валютно-фінансових і кредитно-фінансових відносин на світовому ринку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: значення й переваги міжнародного проведення; сутність і види міграції; сліdstва міграції й країн миру й економіки України, основні напрямки розвитку міграційних процесів у світі й Україні; сутність глобальних проблем сучасності; сутність і головні передумови міжнародної економічної інтеграції; сучасні інтеграційні угруповання країн миру й місце економіки України в міжнародних інтеграційних процесах; теорію міжнародної торгівлі; причини, інструментарій торговельної політики й сліdstва його застосування; історію й перспективи розвитку світової валютної системи; еволюцію міжнародне кредитного відносини; сліdstва співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями;

уміти: оцінювати вигоди від зовнішньої торгівлі, визначати вплив тарифних і нетарифних методів регулювання зовнішньої торгівлі, зокрема протекціоністських заходів; оцінювати стан балансів міжнародних розрахунків України; оцінювати сліdstва співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями; аналізувати вплив різних факторів

на світову валютну систему й на стійкість національної валюти; моделювати рівновагу на валютному ринку; оцінювати економічне значення спільних підприємств на сучасному етапі розвитку України; порівнювати слідства позитивних аналізувати ефективність заходів міжнародного співтовариства щодо регулювання міграційних процесів; охарактеризувати роль України в процесах міжнародної міграції робочої чинності; обґрунтуватися можливі шляхи участі України в подоланні глобальних проблем сучасності; оцінювати ступень участі України в міжнародних інтеграційних процесах; оцінювати слідства замкнутості господарської системи розвинених країн для економіки України.

Зміст курсу:

- Тема 1. Теоретичні основи міжнародних економічних відносин
- Тема 2. Середовище розвитку міжнародних економічних відносин
- Тема 3. Сучасні особливості розвитку світового господарства
- Тема 4. Міжнародний поділ праці
- Тема 5. Міжнародна торгівля
- Тема 6. Міжнародні валютно-фінансові відносини
- Тема 7. Міжнародні кредитно-розрахункові відносини
- Тема 8. Роль міжнародних економічних організацій у регулюванні міжнародних економічних відносин
- Тема 9. Міжнародне виробниче співробітництво та інвестиційна діяльність
- Тема 10. Міжнародне науково-технічне співробітництво
- Тема 11. Міжнародне співробітництво в сфері вирішення глобальних проблем сучасності
- Тема 12. Передумови та наслідки, напрямки регулювання міжнародних міграційних процесів
- Тема 13. Міжнародний туризм
- Тема 14. Глобалізація як фактор розвитку міжнародних економічних відносин
- Тема 15. Міжнародна економічна інтеграція: сутність, основні ознаки, передумови та прояви
- Тема 16. Тенденції розвитку міжнародної економічної інтеграції
- Тема 17. Місце розвинутих країн світу у міжнародних економічних відносинах
- Тема 18. Сучасна характеристика країн, що розвиваються

Література

1. Амеліна І. В. Міжнародні економічні відносини [текст] : навч. посіб. / Амеліна І. В., Попова Т. Л., Владимиров С. В. - К. : «Центр учбової літератури», 2013. - 256 с.
2. Дахно І. І. Міжнародна торгівля: Навч. посіб. – 2-ге вид., допов. – К.: МАУП, 2014. – 312 с.
3. Економіка України: національна стратегія розвитку: Монографія / [під заг.ред. Л. С. Гринів]. – Львів: Видавничий центр Львівського національного університету ім. І. Франка, 2012. – 443 с.
4. Михайлова Л.І. Міжнародний бізнес: навч. посібник/ Л.І.Михайлова, Ю.І.Данько, С.Г.Турчіна, І.С.Данілова. – Вид.2-ге, доп. – Суми: ФОП Литовченко Є.Б.,2018.-282с.
5. Михайлова Л.І. Міжнародний менеджмент: навч. посібник/ Л.І.Михайлова, Ю.І.Данько, А.М.Михайлов, Л.М.Могильна. – Вид.2-ге, доп. – Київ: Центр учбової літератури, 2017.-244 с.
6. Міжнародний бізнес : підручник./ за ред. проф. В. А. Вергуна. – К.: ВАДЕКС, 2014. – 810 с.
7. Міжнародні економічні відносини : підручник / за ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 464 с.
8. Міжнародні економічні відносини. Навч. посібник/ Ю.Г.Козак, М.А.Засць та інш.. – Одеса- «ТОВ.ПЛУТОН » , 2016. – 352 с.

«КОНТРОЛІНГ»

Мета: формування у майбутніх менеджерів системних знань з концептуальних основ управління сучасним підприємством на основі інтегрування, координування та спрямування діяльності різних служб та підрозділів підприємств на досягнення оперативних і стратегічних цілей.

Завдання: вивчити шляхи і методи обґрунтованого прийняття господарських рішень.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: оволодіння теоретичними знаннями з питань - сутності, функції та видів контролінгу, організації управлінського обліку в системі контролінгу; опанування методології оперативного і стратегічного контролінгу та контролінгу інвестиційних проектів;

вміти: формування практичних навичок щодо створення служби контролінгу та системи бюджетування, проведення діагностики фінансово-господарського стану підприємства та підтримки прийняття управлінських рішень.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теорія контролінгу.

Тема 1. Контролінг: сутність, функції, види та основні завдання

Тема 2. Характеристика об'єктів контролінгу

Тема 3. Організація управлінського обліку в системі контролінгу

Тема 4. Система планування та бюджетування на підприємстві

Тема 5. Методичний інструментарій оперативного контролінгу

Змістовий модуль 2. Контролінг в системі прийняття управлінських рішень

Тема 6. Експертна діагностика фінансово-господарського стану підприємства

Тема 7. Контролінг інвестиційних проектів

Тема 8. Організаційно-методичні основи формування та функціонування системи контролінгу на підприємстві

Тема 9. Контролінг у системі прийняття управлінських рішень

Література

1. Брітченко І. Г. Контролінг : навч. посіб. / І. Г. Брітченко, А. О. Князевич. – Рівне : Волинські обереги, 2015. – 280 с.

2. Давидович І. Є. Контролінг [Текст] : навч. посіб. / І. Є. Давидович. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 552 с.

3. Задорожний З. В. Контролінг [Текст] : навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. / З. В. Задорожний, І. Є. Давидович, А. В. Фаїзов. – К. : Економічна думка, 2010. – 224 с.

4. Калайтан Т. В. Контролінг [Текст] : навч. посібн. для студ. екон. спец. усіх форм навч. / Т. В. Калайтан. – Львів : Новий Світ-2000, 2008. – 252 с.

5. Контролінг [Текст] : навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. / А. М. Ужва. – Миколаїв : МДАУ, 2011. – 293 с.

6. Контролінг [Текст] : навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. / за заг. ред. С. С. Герасименко. – К. : Нац. акад. упр., 2011. – 99 с.

7. Садченко О.В. Контролінг. Навчально-методичний посібник / Садченко О.В., Нічітайлова Н.С. – Одеса : Одеський національний університет імені І.І. Мечникова. – 2013. – 172 с. – Режим доступу :

<http://fs.onu.edu.ua/clients/client11/web11/metod/epf/sadchenko%20.pdf>

«ПЛАНУВАННЯ І КОНТРОЛЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ»

Метою викладання навчальної дисципліни «Планування і контроль на підприємстві» є формування у студентів системи необхідних теоретичних знань і практичних навичок зі здійснення планової та контрольної-аналітичної роботи на підприємствах різних організаційно-правових форм і форм власності в умовах ринку.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Планування і контроль на підприємстві» є: засвоєння студентами основних принципів і методів планування виробничо-господарської діяльності; набуття практичних навичок з розроблення поточних, оперативно-календарних та стратегічних планів підприємства; набуття знань з організації планування на підприємстві, а також здійснення контрольно-аналітичної роботи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: основні поняття та складові системи планування і контролю на підприємстві; види та зміст планів підприємства, методика їх розроблення та затвердження; принципи організації планування і контролю, зміст контрольно-аналітичної роботи та методики аналізу виконання планів; основні принципи та зміст бізнес-плану.

уміти: застосовувати в задачах планування діяльності підприємств різні методи планування; розробляти план обсягів реалізації, поточні плани виробництва; визначати планову потребу виробництва у ресурсах та матеріально-технічних засобах; планувати потребу у персоналі та фонд оплати праці; планувати витрати виробництва і собівартість продукції; розробляти фінансовий план підприємства; застосовувати сучасні методи та інструменти стратегічного планування для перспективного планування розвитку підприємства; складати бізнес-план інвестиційного проекту; здійснювати аналітичні розрахунки з оцінки виконання планів.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. *Теоретико-методологічні основи планування і контролю.*

Тема 1. *Сутність та методологія планування і контролю.*

Тема 2. *Зміст і організація планування і контролю на підприємстві.*

Змістовий модуль 2. *Планування розвитку підприємства.*

Тема 3. *Стратегічне планування на підприємстві.*

Тема 4. *Планування і контроль інноваційно-інвестиційної діяльності.*

Змістовий модуль 3. *Планування виробництва та його ресурсного забезпечення.*

Тема 5. *Планування обсягів реалізації.*

Тема 6. *Планування виробництва продукції та виробничої інфраструктури.*

Тема 7. *Планування персоналу та оплати праці.*

Тема 8. *Планування матеріально-технічного забезпечення виробництва.*

Тема 9. *Оперативно-календарне планування і контроль на підприємстві.*

Змістовий модуль 4. *Планування витрат. Фінансове планування і контроль на підприємстві.*

Тема 10. *Планування витрат підприємства.*

Тема 11. *Фінансове планування і контроль на підприємстві.*

Тема 12. *Бізнес-планування.*

Література

1. Залуцький, І. Р. Планування і діагностика діяльності підприємств : навч. посіб. / І. Р. Залуцький, В. М. Цимбалюк, С. Г. Шевченко. — Львів : Новий Світ-2000, 2009. — 320 с.

2. Йеннер Т. Маркетинговое планирование / Йеннер Т. [пер. с нем. О.А. Шипиловой]. — Х.: Изд-во Гуманитарный центр, 2010. — 276 с.

3. Іванова, В. В. Планування і контроль на підприємстві : навч. посіб. / В. В. Іванова. — Суми : Університетська книга, 2011. — 443 с.

4. Карпіщенко О.І. Стратегічне планування : навч. посіб. / О. І. Карпіщенко, К. В. Ілляшенко, О. О. Карпіщенко. — Суми : СумДУ, 2013. — 446 с.

5. Методичні рекомендації з розробки бізнес-планів інвестиційних проектів : затв. Наказом Державного агентства України з інвестицій та розвитку від 31.08.10 р. № 73. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://phm.gov.ua/miska-rada/upravlinnya-viddili/uprav-ekonomiki/informatsiya-pro-vid/programi-rozvitku-0>

6. Планування діяльності підприємства : навч.-метод. посіб. / М.А. Белов, Н.М. Євдокимова, В.Є. Москалюк та ін.; За заг. ред.: В.Є. Москалюка. — К. : КНЕУ, 2002. — 252 с.

7. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами і доповненнями). — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>

8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : затв. Наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 р. № 318. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>

9. Дікань Л.В. Фінансово-господарський контроль : навчальний посібник / Л.В. Дікань. — ХНЕУ, 2008. — 346 с.

10. Коблянська І.І. Бенчмаркінг у системі стратегічного планування діяльності сільськогосподарського підприємства / І.І. Коблянська // Матеріали науково-практичної конференції «Технології XXI століття» (16-18 вересня 2014 р.), м. Южне, 2014. — с. 34-35.

11. Коблянська І.І. АВС-підхід в системі управління витратами підприємства / Коблянська І.І. // Матеріали науково-практичної конференції «Технології XXI століття» (16-18 вересня 2015 р.), м. Глухів, 2015. — с.5-6

«ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Метою навчального курсу є набуття студентами необхідного рівня систематизованих теоретичних і практичних навичок і знань з організації підприємництва та аграрного бізнесу.

Завданнями навчальної дисципліни, що стоять перед студентами у процесі її вивчення є:

- з'ясувати сутність та сучасні тенденції в організації агробізнесу і підприємництва, засвоїти організаційні основи підприємництва і агробізнесу;
- оволодіти знаннями з управління і планування підприємницької діяльності, усвідомити особливості формування механізмів функціонування підприємництва та агробізнесу;
- здобути навички бізнес-планування і бюджетування в агробізнесових структурах;
- з'ясувати особливості організації інвестиційної діяльності в агробізнесі, вміти приймати рішення щодо реструктуризації та реінжинірингу агробізнесових процесів.

Досягненню мети та вирішенню завдань курсу підпорядкована логіка побудови модулів курсу.

Предметом навчальної дисципліни є сукупність теоретичних, методичних і практичних питань з організації підприємництва та агробізнесу.

1. Зміст курсу

Тема 1. Теоретичні основи підприємництва і аграрного бізнесу. Організаційні основи підприємництва і аграрного бізнесу. Створення власної справи. Особливості організації малого бізнесу в агропромисловості.

Тема 2. Формування інфраструктури підприємництва і аграрного бізнесу. Агроконсалтинг як форма бізнесу і складова інфраструктури. Організація системи управління, регулювання і координування підприємництва та аграрного бізнесу.

Тема 3. Формування функціональних механізмів підприємництва та аграрного бізнесу. Планування як основа підприємницької діяльності і аграрного бізнесу

Тема 4. Організація бізнес-планування в підприємницьких структурах АПК

Тема 5. Бюджетування в підприємствах аграрного сектору. Організація системи управлінського обліку в агробізнесовій структурі

Тема 6. Організація інноваційно-інвестиційної діяльності в агробізнесових структурах

Тема 7. Реструктуризація підприємницьких структур аграрного бізнесу

Модуль 1. Теоретичні і організаційні основи підприємництва та управління, планування і механізми функціонування підприємництва.

студент повинен **знати**:

- сутнісно-змістовні характеристики підприємництва та агробізнесу;
- теоретичні основи підприємництва і аграрного бізнесу;
- організаційні основи підприємництва і аграрного бізнесу;
- особливості створення, управління і планування в підприємницьких структурах а також формування механізмів підприємницької діяльності;
- організацію системи управління, регулювання і координування підприємництва та аграрного бізнесу;
- порядок формування механізмів підприємницької діяльності в аграрному секторі;
- систему планування підприємницької діяльності і аграрного бізнесу.

студент повинен **уміти**:

- приймати рішення в певних професійних ситуаціях і при вирішенні гіпотетичних проблем функціонування механізмів аграрного бізнесу;
- визначати підходи до формування механізмів функціонування агробізнесових структур;
- організацію системи управління, регулювання і координування підприємництва та аграрного бізнесу;
- порядок формування механізмів підприємницької діяльності в аграрному секторі;
- систему планування підприємницької діяльності і аграрного бізнесу.

Модуль 2. Бізнес-планування, бюджетне планування та організаційний розвиток аграрного підприємництва

студент повинен **знати**:

- методику і особливості бізнес-планування і бюджетування в агробізнесових структурах;
- методику організації управлінського обліку витрат в підприємницькій структурі на основі створення центрів відповідальності;
- методологію здійснення реструктуризації і реінжинірингу агробізнесових процесів та особливості інвестиційної діяльності в підприємницьких структурах;
- ключові проблеми організації підприємництва і агробізнесу в сучасних умовах.

студент повинен **уміти**:

- розробляти програми інвестиційної діяльності підприємницьких структур;
- розробляти проекти реструктуризації і реінжинірингу агробізнесових процесів;
- обґрунтовувати рішення щодо вирішення проблемних питань функціонування підприємницьких структур в агробізнесі;
- методологію здійснення реструктуризації і реінжинірингу агробізнесових процесів та особливості інвестиційної діяльності в підприємницьких структурах;
- ключові проблеми організації підприємництва і агробізнесу в сучасних умовах.

Література

1. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради (ВВР), №18, №19-20, №21-22, 2003. – 144с.
2. Закон України “Про господарські товариства” від 19.09.1991 N 1576-XII (зі змінами і доповненнями) // Посібник по реформуванню сільськогосподарських та переробних підприємств. – 2-ге доп. Вид. – К.:ІАЕ УААН, 2000. – с. 224-224.
3. Закон України Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців N 755-IV
4. Бізнес-план для сільськогосподарського підприємства. – К.: Століття, 2000. – 132 с.
5. Ковтун С. Бюджетування на сучасному підприємстві, або Як ефективно управляти фінансами. – Х.: Фактор, 2005. – 340 с.

6. Основи підприємницької діяльності та агробізнесу. Навч. посібник. За редакцією професора І.М. Брюховецького.- Суми, Обласна друкарня. Видавництво “Козацький вал”, 2001. – 474 с.
7. Пасічник В.Г., Акіліна О.В. Планування діяльності підприємства. Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005.–256 с.
8. Пересада А.А., Майорова Т.В. Інвестиційне кредитування: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2012. – 272 с.

«ПРАВознавство»

Правознавство – фундаментальна, вихідна і провідна навчальна юридична дисципліна. Саме теорія держави і права дає найбільш повне уявлення про державно-правові явища і процеси, показує закономірності виникнення, розвитку і функціонування держави і права. Оволодіння матеріалом створює надійну теоретичну базу для вивчення галузевих і міжгалузевих базових юридичних наук. Чіткий, стислий виклад складних і, найчастіше, спірних положень теорії держави і права – необхідна умова засвоєння понятійного апарату юриспруденції.

У системі юридичних наук дана наука є узагальнюючою, що має методологічне значення. Знання та розуміння загальних питань державно-правової дійсності, наприклад, правовідносини, правомірної поведінки, правопорушення тощо, основних фундаментальних понять є невід’ємним елементом правової культури та правової свідомості не лише юриста, політолога, політика чи правоохоронця, але будь-якої освіченої людини.

Студенти під час підготовки до вивчення курсу “Правознавство” повинні з’ясувати, що ця дисципліна виконує дві функції: вводить студентів у юридичну освіту та забезпечує їх належну загальнотеоретичну підготовку.

Перша функція реалізується тоді, коли вивчаються основи теорії держави і права, що дозволяє їм у подальшому перейти до вивчення галузевих юридичних дисциплін.

Друга функція полягає в розвитку у студентів аналітичного, абстрактного мислення, формування його політичної та правової культури.

Курс «Правознавство» студенти денної форми навчання вивчають протягом одного семестру та здають залік.

Правознавство є базовою дисципліною для підготовки спеціалістів різних галузей. Навчальна дисципліна «Правознавство» має за **мету** є формування у студентів правосвідомості та правової культури, що має важливе значення для розбудови правової держави та громадського суспільства в Україні Велике значення у світлі цього набувають правове виховання та правова освіта. Без глибоких знань прав, свобод, чинного законодавства еволюційний розвиток жодного суспільства не відбувається.

Модуль 1. Загальна частина.

Тема 1. Основи теорії держави.

Тема 2. Основи теорії права.

Модуль 2. Особлива частина.

Тема 3. Основи конституційного права України.

Тема 4. Основи трудового права України.

Тема 5. Основи цивільного та сімейного права України.

Тема 6. Основи сімейного права України.

Тема 7. Основи адміністративного права України.

Тема 8. Основи господарського права України.

Тема 9. Основи кримінального права України.

За результатами вивчення курсу студент повинен знати та вміти:

Студенти повинні знати :

Модуль I: Загальна частина.

- найважливіші положення законодавства, що регулюють суспільний і державний устрій, а також правовідносини в усіх сферах суспільного життя;
- основні положення з різних галузей права;
- специфіку предмета та основні джерела галузей права, їх структуру;
- види суб'єктів галузей права та їх правовий статус;
- особливості правового регулювання відносин, що виникають у кожній галузі права.

Модуль 2. Особлива частина.

- найважливіші положення законодавства, що регулюють суспільний і державний устрій, а також правовідносини в усіх сферах суспільного життя;
- основні положення з різних галузей права;
- специфіку предмета та основні джерела галузей права, їх структуру;
- види суб'єктів галузей права та їх правовий статус;
- особливості правового регулювання відносин, що виникають у кожній галузі права.

Загалом по курсу студент повинен вміти:

орієнтуватись в системі законодавства, володіти елементарною правовою термінологією; користуватись нормативно правовими актами; застосовувати правові знання для пояснення фактів навколишнього життя і вибору варіанта правомірної поведінки у різних життєвих ситуаціях.

Література

1. Акт проголошення незалежності України від 24.08.1991// Відомості ВР Української РСР.- 1991.-№38.-Ст.502
2. Правознавство. / За ред. Копесікова В.В. - К.: Кондор. 2004. 224с.
3. Леонтьева, Л. В. Правоведение : конспект лекцій / Л. В. Леонтьева ; М-во образования и науки, молодежи и спорта Украины, ХНАДУ. - Х. : ХНАДУ, 2011. - 106 с.
4. Харитонов Є. Деякі питання класифікації європейських систем приватного права / Є. Харитонов, О. Харитонova // Порівняльне правознавство. – 2012. – № 3/4. – С. 177–196.
5. Харитонов Є. О. Методологічні проблеми визначення типології систем цивільного права окремих пострадянських держав / Є. О. Харитонов, О. І. Харитонova // Право України. – 2013. – № 3/4. – С. 183–196.
6. *Тлумачний словник найсучасніших юридичних термінів.* Беліков О.О., Харків: «Прапор», 2011.
7. *Видатні постаті українського державотворення. Довідник.* Михайлів Т.В., Михайлів Т.А., Харків: Вид. група «Основа», 2014.
8. Правознавство: Навчальний посібник. – К.: «ВД «Професіонал», 2007. – 400 с.
9. Правознавство. Підручник / За заг. ред. Олійника А.Ю. – К.: Правова єдність. Всеукраїнська асоціація видавців, 2008. – 790 с.
10. Словник законодавчих і нормативних термінів: Термін. словник / Укладачі доктор юрид. наук, проф. Іншин М.І, канд. юрид. наук Шопіна І.М., Якимов Г. О. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова Єдність», 2008. – 487 с.
11. Шпиталенко Г.А., Шпиталенко Р.Б. Основи правознавства: Навч. посібн. / За ред. І.П.Лаврінчук. – К.: Каравела, 2008. – 376 с.
12. Право. Україна : інформаційно-правовая система : Документи : Нормативно-правовые документы. - Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.legal.com.ua/cgi-bin/matrix.cgi/document.html>.
13. Юридичний журнал : сайт журналу. - Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.justinian.com.ua/>.

«АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО»

Навчальна дисципліна «Адміністративне право» має за мету ознайомлення студентів із значенням норм права, що регулюють виконавчо-розпорядчу діяльність

держави та діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування щодо забезпечення реалізації прав та свобод громадян в умовах становлення та розвитку правової держави в Україні. Засвоєння основних теоретико-правових положень, що стосуються сутності, предмета, методу та принципів адміністративного права; механізму адміністративно-правового регулювання; правового статусу суб'єктів адміністративного права; адміністративно-правового регулювання державної служби, форм та методів державного управління; поняття, підстав та принципів адміністративної відповідальності; забезпечення дисципліни та законності в державному управлінні.

В процесі вивчення курсу також передбачається всебічний аналіз чинного законодавства про адміністративні правопорушення та практики його застосування, дослідження окремих проблем та шляхів удосконалення цього законодавства, підвищення рівня професійної майстерності слухачів щодо вмілого і ефективного застосування його на практиці.

ЗАВДАННЯ:

- реалізувати зміст освіти відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців;
- допомога студентам в оволодінні необхідним понятійним апаратом, який дозволяє мати уявлення про новий погляд на сутність адміністративного права, створення якісно нового, відмінного від колишнього, правового режиму регулювання відносин між органами виконавчої влади, їх посадовими особами і громадянами, про досягнення рівноправних партнерських відносин громадянина з державою, її органами і посадовими особами;
- сприяння розвитку логічного мислення шляхом наведення правових норм, які дозволяють повніше реалізовувати у сфері публічно-правових відносин права і свободи людини, дійове захищати ці права і свободи у разі їх порушення з боку державних органів та їх посадових осіб;
- прищеплення навичок самостійного вивчення матеріалу з використанням довідкової, методичної і спеціальної літератури.

Дисципліна „Адміністративне право” є однією із основних дисциплін, необхідних для інноваційної освіти студента, та має важливе значення для успішного засвоєння загальнотеоретичних і спеціальних дисциплін, які вивчаються в рамках програми.

Зміст курсу:

Тема 1. Поняття адміністративного права. Сутність та принципи державного управління.

Тема 2. Елементи механізму адміністративно-правового регулювання. Джерела адміністративного права.

Тема 3. Суб'єкти адміністративного права.

Тема 4. Органи виконавчої влади як суб'єкти адміністративного права.

Тема 5. Державна служба та її державно-правове регулювання.

Тема 6. Форми та методи державного управління.

Тема 7. Адміністративне правопорушення та адміністративна відповідальність.

Тема 8. Законність і дисципліна в державному управлінні.

Студенти повинні ЗНАТИ :

Модуль 1: Загальна частина адміністративного права (1 розділ)

- поняття, предмет, метод, принципи та систему адміністративного права;
- сутність і принципи державного управління як складової предмета адміністративного права;
- механізм адміністративно-правового регулювання;
- види джерел адміністративного права, зокрема, систему чинного законодавства України про адміністративні правопорушення;
- види та правовий статус суб'єктів адміністративного права;
- систему виконавчої влади в державі;
- основні положення службового права;

Модуль 2: Загальна частина адміністративного права (2 розділ)

- форми і методи державного управління;
- основні положення інституту адміністративної відповідальності;
- способи забезпечення законності в державному управлінні;

Студенти повинні УМІТИ:

Модуль 1: Загальна частина адміністративного права (1 розділ)

- формулювати визначення основних понять адміністративного права;
- добирати нормативні акти, які регламентують певні питання державного управління;
- тлумачити адміністративно-правові норми;

Модуль 2: Загальна частина адміністративного права (2 розділ)

- застосовувати норми адміністративного законодавства України до конкретних правових ситуацій;
- складати відповідні адміністративно-процесуальні документи.

Література

1. Адміністративне право : підручник / за заг.ред.: Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, В. В. Зуй. – 2-ге вид., переробл. та допов. – Х. : Право, 2013. – 656 с.
2. Адміністративне право України: підручник / за заг. ред. Т. О. Коломєць. – К. : Істина, 2012. – 528 с.
3. Бондарюк О. Особливості адміністративного судочинства України: порівняльно-правовий аспект / О. Бондарюк, О. Гордєєва // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2013. – № 3. – С. 32–38.
4. Буренко Т. О. Особливості адаптації в Україні Європейського досвіду функціонування інституту публічних послуг / Т. О. Буренко // Вісник Академії митної служби України. Серія "Державне управління". – Д., 2010. – № 1. – С. 28–34.
5. Головін Р. Адміністративні реформи провідних країн світу як механізм державного антикризового управління / Р. Головін // Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. – 2013. – № 1. – С. 89–96.
6. Головін Р. Кризові явища адміністративних реформ у провідних країнах світу / Р. Головін // Збірник наукових праць НАДУ при Президенті України. – 2013. – № 1. – С. 96–106.
7. Децентралізація публічної влади: досвід європейських стран та перспективи України / О. М. Бориславська [та ін.]. – К. : ФОП Москаленко О. М., 2012. – 212 с. Курс адміністративного права України : підручник / [ред.: В. К. Колпаков та ін.]. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К. : Юрінком Інтер, 2013. – 872 с.
8. Єрофеєнко, Л. В. Адміністративне право : навч.-метод. посіб. / Л. В. Єрофеєнко ; М-во науки і освіти, молоді та спорту України, ХНАДУ. - Х. : ХНАДУ, 2013. - 172 с.
9. Пухтецька А. А. Європейські принципи адміністративного права : монографія / А. А. Пухтецька. – К. : Ін-т держави і права НАН України, 2012. – 237 с.

«ТРУДОВЕ ПРАВО»

Мета вивчення дисципліни:

- сформулювати у студентів необхідні правові знання в процесі їхньої професійної підготовки, реалізувати зміст освіти відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців;
- сприяти формуванню освіченої, гармонійно розвиненої особистості, здатної до опанування наукових знань, професійної мобільності та швидкої адаптації до змін у сфері трудового законодавства України та законодавства у сфері соціального забезпечення України;
- дати студентам систему знань, які допоможуть формуванню правничого світогляду і правосвідомості особистості, виробленню правового мислення

Зміст курсу:

Тема 1. Поняття, функції, метод і система трудового права

Тема 2. Колективний договір.

Тема 3. Правовідносини в сфері трудового права. Суб'єкти трудового права.

Тема 4. Правове регулювання працевлаштування працівників.

Тема 5. Трудовий договір.

Тема 6. Робочий час і час відпочинку.

Тема 7. Трудова дисципліна. Матеріальна відповідальність сторін трудових правовідносин.

Тема 8. Трудові спори і порядок їх вирішення.

Вимоги до знань та вмінь по вивченню модулів дисципліни:

Загальні вимоги:

Знати:

- специфіку предмета та основні джерела трудового права, їх структуру;
- види суб'єктів трудового права та їх правовий статус;
- особливості правового регулювання відносин, що виникають у трудовому праві;

Вміти:

- аналізувати зміст нормативних актів трудового законодавства України та роз'яснювати їх зміст іншим;
- логічно (послідовно, з виділенням головного, доказово) викладати правничий матеріал із застосуванням знань різних джерел права;
- аналізувати правові акти та інші документи за допомогою різних наукових методів;
- застосовувати правові знання з трудового права для оцінювання юридичних фактів, обґрунтовувати їх правову оцінку.;
- навчитися застосовувати здобуті теоретичні знання при вирішенні практичних питань.

Вимоги до модулів:

Модуль 1. Студент повинен:

- **знати:** - науково-теоретичні основи трудового права, поняття, функції, метод, систему, джерела і основні принципи трудового права України, знати суб'єкти трудового права України;
- порядок виникнення, зміни, припинення трудових правовідносин, зміст трудових правовідносин, порядок укладення, зміни колективного договору підприємства, правове регулювання працевлаштування працівників, права та обов'язки державної служби зайнятості населення;
- **уміти:**
- відмежування трудового права України від інших галузей права, що регулюють працю, розрізняти колективних і індивідуальних суб'єктів трудового права;
- складати проект колективного договору підприємства, вносити в нього зміни, реєструвати колдоговір у відповідних державних органах.

Модуль 2. студент повинен:

- **знати:** порядок укладання, припинення трудових договорів, види, строки трудових договорів, поняття робочого часу і часу відпочинку, оплати праці, трудової дисципліни, юридичної відповідальності в трудовому праві;
- регулювання охорони праці на державному, галузевому рівнях, на конкретному підприємстві, правила з техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежних правил, причини виникнення індивідуальних та колективних трудових спорів, порядок їх вирішення, нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю;
- **уміти:** складати накази про приймання на роботу, переведення на іншу постійну і тимчасову роботу, припинення трудових договорів з ініціативи працівника, роботодавця, третіх осіб, що не є стороною трудового договору, оформляти записи в трудові книжки працівників та їх особові справи, відрізняти неповний і скорочений час, надурочні роботи

від ненормованого робочого часу, основну, додаткову заробітну плату, гарантійні від компенсаційних виплати, розв'язувати конкретні ситуації з трудових правовідносин відповідно до чинного законодавства;

- розв'язувати конкретні ситуації з питань недотримання дисципліни праці працівниками, незбереження майна власника, порядок, відшкодування шкоди власником працівникам або членам його сім'ї в разі заподіяння шкоди працівнику під час виконання трудових обов'язків, складати накази про притягнення працівників до дисциплінарної, матеріальної відповідальності, позовні заяви до місцевого суду про безпідставне притягнення до дисциплінарної, матеріальної відповідальності, про відшкодування збитків;
- розв'язувати конкретні спори, що виникають між роботодавцем та найманим працівником з трудових правовідносин, оформляти кадрові накази, накази про притягнення працівників до дисциплінарної та матеріальної відповідальності працівників, позовні заяви до місцевих судів щодо розв'язання трудових спорів, захищати законні права та інтереси працівників та роботодавців в місцевих судах.

Література

1. Грузінова Л.П. Трудове право України. Ч.1 /Л.П.Грузінова, В.Г.Короткін. – К.: МАУП, 2003. – 231 с.
2. Запара С.І. Захист права на працю: теоретичні засади становлення та розвитку: монографія / С.І. Запара. – Суми : Сумський національний аграрний університет, 2013. – 380 с.
3. Застосування законодавства про працю: суд. Рішення Верхов. Суду України (2001-2010), роз'яснення суд. Практики / Верхов. Суд України ; за заг. ред.. А. Г. Яреми. – К. : Юрінком Інтер, 2012. – 752 с. С. 16-17.
4. Карлицький С.М. Трудове право України /С.М.Карлицький. – К.: Прецедент, 2006. – 376 с.
5. Кодекс законів про працю України [Електронний ресурс] : від 10 грудня 1971 р. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/322-08/print1395147849779316>
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення : чинне законодавство із змінами та доповненнями на 15 лютого 2012 року (відповідає офіц. текстові). – К.: Алерта ; ЦУЛ, 2012. – 216 с.
7. Основи трудового права України: Курс лекцій / За ред. доктора юридичних наук, професора П.Д. Пилипенка. – 3-тє вид., виправл. і доп. – Львів: «Магнолія плюс», 2004. – 238 с.
8. Роїна О.М. Трудові правовідносини : Практичний посібник / О. М. Роїна. - (3-є вид.). - К. : КНТ, 2007. - 348 с.
9. Трудове право України. Академічний курс / За загал. ред. Н.М.Хуторян. – К.: Вид-во А.С.К., 2004.- 453 с.
10. Трудове право України. Практикум : Навчальний посібник / Львівський національний університет імені Івана Франка ; ред. П. Д. Пилипенко. - К. : Видавничий Дім "Ін Юре", 2008. - 344 с.

«ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО»

Метою вивчення дисципліни є засвоєння студентами основних положень нормативно-правових актів з господарського законодавства та отримання навичок в складанні процесуальних документів з господарського права.

1 модуль

Правове регулювання відносин власності. Право власності. Право державної власності. Право приватної власності. Правовий режим майна державних підприємств.

Загальна характеристика господарських договорів. Поняття господарського договору. Класифікація і система господарських договорів. Функції господарських договорів. Форма

господарських договорів. Порядок укладення господарських договорів. Виконання господарських договорів.

Господарсько-правова відповідальність. Поняття відповідальності в господарському праві. Функції відповідальності. Види відповідальності, підстави відповідальності.

Студент повинен знати: право власності суб'єктів підприємницької діяльності; порядок укладання договорів у підприємницькій діяльності; господарсько-правова відповідальність.

Вміти: орієнтуватися у питаннях здійснення захисту прав підприємців та господарської відповідальності ; складати проекти господарських договорів; застосовувати на практиці отримані теоретичні знання;

Правове регулювання банкрутства. Поняття банкрутства. Суб'єкти банкрутства. Підстави для застосування банкрутства. Проведення у справах про банкрутство. Наслідки визнання боржника банкрутом. Черговість задоволення претензій кредиторів.

Правове регулювання оренди. Поняття договору оренди. Об'єкти оренди. Сторони в договорі оренди. Порядок укладення договору оренди. Істотні умови договору оренди. Припинення договору оренди.

Правове регулювання приватизації.. Поняття та ознаки приватизації. Суб'єкти приватизації .Об'єкти приватизації. Приватизаційний процес. Види приватизації. Особливості приватизації у агропромисловому комплексі.

Література:

1. *Вінник ОМ.* Господарське право: Навчальний посібник. 2 ге вид., змін та доп. К.: Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2008. 766 с.
2. *Вінник ОМ.* Інвестиційне право: Навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. та доп. К.: "Правова єдність", 2009. 616 с.
3. Господарське процесуальне право : підручник / за ред. М. Ю. Картузова. – Х. : Одісей, 2012. – 400 с.
4. Господарський процес [Електронний ресурс] : зразки документів. – К. : Право-Інформ, 2012. – 1 ел. опт. диск. – (Серія "Юридична бібліотека на DVD"
5. Захист у господарському процесі : практ. посіб. / упоряд. Ю. І. Руснак. – К. : Центр учб. л-ри, 2013. – 328 с.
6. Іванюта Н. В. Забезпечення позову в господарському судочинстві : монографія / Н. В. Іванюта ; Міністерство освіти і науки України, Маріуп. держ. ун-т. – Донецьк : Юго-Восток, 2013. – 158 с.
7. Коліна А. О. Штрафні санкції у господарському процесі / А. О. Коліна // *Актуальні проблеми держави і права.* – О., 2012. – Вип. 66. – С. 427–434.
8. Науково-практичний коментар Господарського процесуального кодексу України / за ред. О. І. Харитонова. – 2-ге вид., переробл. та допов. – К. : Істина, 2010. – 344 с.
9. Ніколенко Л. М. Господарське процесуальне право України : підручник / Л. М. Ніколенко ; Маріуп. держ. ун-т. – О. : Фенікс, 2011. – 512 с.
10. Соловійов В. Г. Оновлення загальних засад господарського судочинства / В. Г. Соловійов // *Вісник господарського судочинства.* – 2013. – № 1. – С. 182–186.
11. Степанова Т. В. Хозяйственный процесс Украины в схемах : учеб. пособие / Т. В. Степанова. – Изд. 4-е, обновл. и доп. – Одесса : Атлант, 2012. – 146 с.

«САМОМЕНЕДЖМЕНТ»

Мета вивчення дисципліни: оволодіння основами теорії та практики досконалої організації особистої праці менеджера та праці підлеглих, ефективного використання робочого часу, здійснення конкретної управлінської діяльності.

Зміст курсу:

1 модуль: Загальні засади самоменеджменту

- Управлінська праця як складова управлінської діяльності
- Розподіл та кооперація управлінської діяльності
- Планування особистої роботи менеджера

2 модуль: Методи підвищення ефективності діяльності менеджера

- Делегування та коучинг як методи підвищення ефективності діяльності персоналу

- Організація та проведення нарад і зборів
- Різновиди ділової комунікації в діяльності менеджера
- Організація робочого місця керівника

3 модуль: Комунікації в керівництві та умови праці менеджера

- Рациональна організація розумової праці менеджера
- Документування в управлінській діяльності
- Організація роботи з документами
- Авторитет і кар'єра менеджера

Модуль 1. Студенти повинні

- **знати:** зміст та особливості управлінської праці, основні етапи її організації, вимоги які пред'являються до сучасного менеджера, основні види розподілу та кооперації праці на підприємстві, напрямки наукової організації праці, класифікацію основних джерел і каналів передачі інформації, шляхи поліпшення інформаційного забезпечення діяльності керівника, особливості планування особистої роботи менеджера, види норм в сфері управління, методи обліку та аналізу робочого часу менеджера;

- **вміти:** виділити основні етапи організації праці в менеджменті, скласти план роботи на певний період, визначати пріоритетність справ, скласти накази, розпорядження, класифікувати інформацію, здійснювати облік та аналіз робочого часу.

Модуль 2. Студенти повинні

- **знати:** сутність делегування та його значення в менеджерській діяльності, особливості здійснення делегування, перешкоди у делегуванні з боку виконавців, способи їх усунення, особливості застосування коучингу, класифікацію ділових нарад, особливості проведення нарад різних видів, способи впливу на поведінку учасників наради;

- **вміти:** здійснювати розпорядчу діяльність, видавати завдання до виконання, передавати повноваження, мотивувати працівника до виконання завдання, здійснювати функції коуча, підготувати та провести нараду, розрахувати вартість наради.

Модуль 3. Студенти повинні

- **знати:** комунікативні процеси та механізм взаємодії в менеджерській діяльності, особливості підготовки та проведення ділових бесід, переговорів, організацію прийому підлеглих і відвідувачів, правила ведення телефонної розмови, основи взаємодії керівника та секретаря, етикет ділових контактів, вимоги до організації робочих місць, особливості планування робочого місця менеджера, методика розробки паспорта робочого місця, психофізіологічні особливості розумової праці менеджера, чинники виробничого середовища, режими праці та відпочинку, шляхи підвищення ефективності розумової праці менеджера;

- **вміти:** налагоджувати ділові контакти, підготувати та провести ділові бесіди, переговори, організувати прийом відвідувачів, спілкуватися по телефону, взаємодіяти із секретарем, організувати робоче місце менеджера, розробити паспорт

робочого місця, визначити чинники виробничого середовища менеджера, режим праці та відпочинку, забезпечити культуру праці.

Література

1. Доброзорова О. В. Організація праці менеджера : навч. посібник / О. Доброзорова, І. Осадчук. – К. : Кондор, 2009. – 501 с.
2. Зайверт Л. Ваше время – в Ваших руках: Советы деловым людям, как эффективно использовать рабочее время / Л. Зайверт ; пер. с нем. – М. : Интерэксперт – Инфра – М., 1995. – 267 с.
3. Керівництво організацією : навч. посіб. / О. Є. Кузьмін, Н. Т. Мала, О. Г. Мельник, І. С. Проник. – Л. : Вид-во нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2008. – 244 с.
4. Крикун О. А. Зарубежные стили руководства в разрезе культурных особенностей современных менеджеров / О. А. Крикун // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. – № 911 Серія економічна. – Харків, 2010. – С. 95–97
5. Крикун О. А. Проблемы рынка образовательных услуг в подготовке высококвалифицированных кадров / О. А. Крикун // Альянс наук: вчений вченому: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., 25-26 лют. 2011 р. : У 8 т. – Д. : Біла К.О., 2011. – С. 31–35.
6. Крикун О. А. Самоменеджмент : учебное пособие / О. А. Крикун. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – 344 с
7. Нетепчук В.В. Самоменеджмент. Навч. посібник. – Рівне: НУВГП, 2013. – 354 с.
8. Познанська А. О. Ефективність системи стимулювання менеджерів / А. О. Познанська // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2012. – № 1. – С. 147–151.
9. Чайка Г.Л. Самоменеджмент менеджера: навч. посіб./ Г.Л. Чайка. – К.: Знання, 2014. – 422 с
10. Юрик Н.Є. Самоменеджмент : Курс лекцій. – Тернопіль : ТНТУ імені Івана Пулюя, 2015. – 89 с.

«АДМІНІСТРАТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

Головною метою викладання дисципліни “Адміністративний менеджмент” є формування сучасного системного мислення та комплексу спеціальних знань щодо державного управління, як системи до якої залучаються державні службовці, формування навичок налагоджування, підтримання та розвитку стосунків між окремими людьми, підприємствами, установами в Україні.

Зміст курсу:

Модуль 1

Тема 1. Історичні умови та еволюція адміністративного менеджменту. Принципи адміністративного менеджменту.

Тема 2. Проблеми та перспективи розвитку адміністративного менеджменту.

Тема 3. Система адміністративного менеджменту.

Тема 4. Адміністративні органи управління та їх різновиди.

Модуль 2

Тема 5. Планування в адміністративному менеджменті

Тема 6. Організування праці підлеглих та проектування робіт

Тема 7. Мотивування працівників апарату управління.

Тема 8. Контролювання та регулювання в адміністративному менеджменті

Тема 9. Адміністративні методи управління

Тема 10. Адміністрування управлінських рішень

Тема 11. Сучасні технології адміністративного менеджменту

Для досягнення означеної мети визначено наступні основні завдання вивчення дисципліни “Адміністративний менеджмент”:

- створення сприятливих умов для ефективної діяльності державних службовців;
- формування навичок високої культури поведінки та етики налагоджування, підтримання і розвитку ділових стосунків з окремими людьми, підприємствами, установами тощо як в Україні, так і за її межами;
- формування навичок ефективного виконання державними службовцями посадових обов'язків.
- У процесі вивчення дисципліни передбачається теоретична підготовка студентів з таких питань:
 - суть та складові організації професійної діяльності;
 - вимоги до кандидатів на посади державних службовців;
 - організація набору та методи професійного відбору на вакантні посади;
 - сутність і значення іміджу державного службовця, органів державної влади та місцевого самоврядування;
 - сутність, зміст і завдання поділу та кооперування праці в органах державної влади та місцевого самоврядування;
 - методи і засоби регламентування посадових обов'язків;
 - засади організації та обслуговування робочих місць;
 - вимоги щодо планування роботи;
 - етика поведінки державного службовця;
 - технологія підготовки нарад і офіційних зустрічей;
 - порядок розгляду звернень громадян;
 - організація контролю якості роботи;
 - форми і методи стимулювання діяльності державних службовців;
 - професійне навчання державних службовців.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні сформувати такі професійні, соціальні та особистісні компетенції:

- сформувати здатність використання принципів адміністративного менеджменту у практичній діяльності виконавчого органу;
- уміння аналізування та проведення експертизи нормативно-правових документів, надання інформаційної, методичної та управлінської допомоги особі, громадянину, громадськості, державним службовцям, підприємствам, установам і організаціям;
- підготовка та аналізування звітної інформації;
- аналізування результатів діяльності посадових осіб та структурних підрозділів органу державного управління;
- здійснення оцінки ефективності поділу, кооперування та регламентування праці в органах державної влади та місцевого самоврядування;
- планування власної діяльності та роботи підлеглих, аналізування виконання запланованих завдань;
- набуття навичок застосування організаційно-розпорядчих та соціально-психологічних методів адміністративного менеджменту;
- оцінювання рівня культури праці та санітарно-гігієнічних умов праці на робочих місцях;
- розроблення заходів щодо вдосконалення режиму праці та відпочинку державних службовців;
- уміння обирати ефективні форми та засоби спілкування при виконанні службових обов'язків;
- застосовування етичних принципів управлінської діяльності та правил службового, ділового та міжнародного етикету;
- оцінювання ефективності стимулювання діяльності працівників та обґрунтування пропозиції щодо вдосконалення мотивації праці;
- уміння робити правильні й обґрунтовані висновки щодо особистої поведінки та поведінки підлеглих, усвідомлення і взяття на себе відповідальності;

формування позитивного іміджу державного управління, органу державної влади та їх посадових осіб, а також підтримки власного іміджу;
-уміння взаємодіяти з іншими органами державної виконавчої влади і управління;
-контролювання якості роботи державного службовця.

Студент повинен:

знати:

предмет, завдання та функції адміністративного менеджменту; витоки та історію становлення й розвитку теорії адміністративного управління, роль адміністрації та менеджера-адміністратора в системі управління; функції та процес адміністративного менеджменту; форми та методи впливу адміністративного впливу на підлеглих; форми адміністративного контролювання; порядок розробки і прийняття управлінських рішень на різних рівнях адміністративної діяльності; інформаційно комунікативні зв'язки в системі менеджменту; застосування сучасних засад і напрямів наукової організації праці. вміти:

творчо впроваджувати набуті теоретичні знання та практичні навички з управлінської адміністративної діяльності під час здійснення менеджерських функцій; застосовувати у відповідності із ситуацією найефективніші методи адміністративної роботи з метою досягнення конкурентних показників; приймати і реалізовувати результативні управлінські рішення на основі забезпечення компромісу інтересів різних організацій, громадськості, держави; планувати й організовувати особисту діяльність з метою формування ефективних гнучких організаційних структур управління; враховувати досвід управлінської адміністративної діяльності, набутий різними школами управління в умовах України; організовувати процес документування в управлінні, формувати потоки документів, створювати порядок їх проходження та виконання; використовувати на практиці форми та методи адміністративного впливу на підлеглих.

Література:

1. Законодавство України про працю [текст] : офіц. текст : за станом на 10 травня 2006 р. — К. : Істина, 2006. — 328 с.
2. Адміністративний менеджмент: навч. посібник / Л.Ю. Гордієнко, Л. Г.Шемаєва. — Харків: Вид.ХНЕУ, 2010. — 212 с.
3. Новіков Б.І. Основи адміністративного менеджменту: / Новіков Б.І., Сініок Г.Ф., Круш П.В / [Навч. Посіб]. — К.: Центр навчальної літератури, 2014. — 560 с.
4. Райченко А.В. Административный менеджмент / Райченко А. В. — СПб. : Питер, 2010. — 416 с.
5. Педак І.С Система адміністративного менеджменту: [Електронний ресурс] // Бібліотека економіста. — Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Dtr_du/2009_1/files/DerzUpr_01_2009_Pedak.pdf
6. Фомичев А.Н. Административный менеджмент / Фомичев А.Н. [Учебное пособие]. — М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и Ко», 2013. — 228.

«ТЕОРІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ»

Мета вивчення: дисципліна спрямована на засвоєння основ теорії організації. Метою оволодіння предметом є формування у майбутніх менеджерів сучасного, на основі системного підходу, світогляду щодо створення, функціонування й еволюції організацій.

Зміст курсу:

Модуль 1

- 1.Методологічні засади теорії організації
- 2.Основні організаційні теорії та моделі
- 3.Організація як система
- 4.Організація як соціум

Модуль 2

- 5.Організаційний процес
- 6.Самоорганізація
- 7.Зовнішнє й внутрішнє середовище організації
- 8.Організаційне проектування
- 9.Культура організації

Студент повинен знати та вміти:

Модуль 1. Студент повинен

знати:

теорію і практику функціонування організацій у мінливих умовах сучасного ринкового соціально-економічного середовища, про регулювання процесів, які в них відбуваються у взаємозв'язку із зовнішнім середовищем;

основні теорії організації

вміти:

працювати з монографічними, довідково-енциклопедичними, статистичними, електронними джерелами з соціально-проблематичної проблематики та менеджменту;

володіти методикою розрахунків основних показників та використання методологічних інструментів з метою пізнання мінливих явищ та процесів, які впливають на стан організації

Модуль 2. Студент повинен

знати:

теоретико-методологічні засади створення й функціонування організацій;
основні методичні підходи аналізу внутрішнього й зовнішнього середовища організацій

побудову організаційних структур організацій різних типів;

навички трансформації, створення іміджу й культури організацій

вміти:

використовувати методологічні та методичні прийоми вивчення ефективності діяльності й проектування організацій;

досліджувати й характеризувати різні види організацій, визначаючи їх перевагу й недоліки.

здійснювати порівняльний аналіз і формування різних типів організаційних структур;

визначати чинники формування іміджу й культури організації;

розробляти заходи з трансформації, як організації у цілому, так і її складових з урахуванням впливу факторів зовнішнього середовища.

Література:

1. Баценко Л.М. Теорія організації. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент» денної і заочної форм навчання./Л.М. Баценко, М.М. Ксенофонтова, Р.В. Галенін// Сумський національний аграрний університет.- 2014.-С. 330.
2. Касьянова Н.В. Потенціал підприємства : формування та використання: підручник для студентів вузів/ Н. В. Касьянова, Д. В. Солоха, В. В. Морєва и др. - К.: ЦУЛ, 2013. - 248 с.
3. Мильнер Б. 3 Теория организации: Учебник. – 2-е изд., перераб. И доп. – М.:ИНФРА-М, 2010
4. Монастирський Г.Л. Теорія організації: навч. пос./ Г.Л. Монастирський. – К.: Знання, 2010.-319 с.
5. Скидан О. В. Аграрна політика України в період ринкової трансформації : монографія / О. В. Скидан. – Житомир: Вид-во“ЖНАЕУ”, 2013. – 376 с.
6. .Таранюк Л. М. Потенціал і розвиток підприємства : навч. посіб./ Л. М. Таранюк. - Суми: Мрія-1, 2016. - 278 с.
7. Яців І. Б. Конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств : монографія / І. Б. Яців. – Львів : Український бестселер, 2013. – 427 с.

«ДЕРЖАВНЕ ТА РЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ».

Мета дисципліни – формування у студентів теоретичних знань та сучасного мислення у галузі управління на національному та регіональному рівнях, його особливостей в різних сферах суспільного життя, існуючих моделей державного управління, системі та структурі вітчизняних органів державної та місцевої влади, а також знань щодо теоретичних та практичних засад реформування системи означеного управління, напрямів вдосконалення управління національним та регіональним розвитком шляхом виконання функцій та реалізації повноважень органів державної влади і місцевого самоврядування.

Основні завдання дисципліни – полягають у навчанні студентів основним принципам формування загальнодержавної та регіональної політики, закономірностям управління на цих двох рівнях, аналізу та оцінці системи управління на різних рівнях та сферах суспільного розвитку, ефективності роботи місцевого самоврядування, оцінці системи менеджменту органу державної влади, а також розуміти взаємодію органів публічної влади центральних та регіональних органів управління..

Зміст дисципліни :

Модуль 1. Теоретико-методологічні основи державного та регіонального управління, та конституційні засади побудови структур державного управління в Україні

Тема 1: Основні теорії державного управління.

Тема 2: Державна влада та державне управління

Тема 3. Державне управління в окремих сферах суспільного розвитку.

Тема 4. Роль різних гілок влади у процесі державного управління

Тема 5. Державне управління на регіональному рівні.

Тема 6: Конституційні засади побудови структур державного управління в Україні

Тема 7: Центральні органи виконавчої влади в Україні.

Тема 8: Регіональні органи державного управління

Тема 9: Місцеве самоврядування та його особлива роль у державному управлінні.

Модуль 2. Менеджмент органу державної влади та взаємодія органів публічної влади центральних та регіональних органів управління

Тема 10: Внутрішня організація та управлінням органу державної влади.

Тема 11: Керівництво органом управління: поняття лідерства та законності

Тема 12: Ефективність державного управління.

Тема 13: Державна служба в Україні.

Тема 14: Державний контроль у сфері виконавчої влади

Тема 15: Відносини органів публічної влади в системі управління

Тема 16: Органи публічної влади та громадяни.

Тема 17: Адміністративна реформа в Україні

Студенти повинні знати :

Модуль 1: теорії державного управління; його особливості в окремих сферах суспільного розвитку та на регіональному рівні; роль різних гілок влади в процесі державного управління; основи функціонування та роль системи органів державної влади в Україні (центральної та регіональної, особливе значення місцевого самоврядування). Терміни та визначення.

Модуль 2: внутрішню організацію органу державної влади, державної служби в Україні, особливості державного контролю у сфері виконавчої влади та поняття ефективності державного управління в цілому; розуміти відносини органів публічної влади; основні напрямки та проблеми розвитку системи державного та регіонального управління.

Студенти повинні уміти:

Модуль 1: застосовувати теорії державного управління та світовий досвід; орієнтуватися в методах державного управління, оцінювати їх переваги та недоліки; визначити особливості управління державного регулювання економіки, соціальної сфери, адміністративно-політичної сфери, сфери культури та ідеології; розрізняти ролі різних гілок влади в процесі державного управління; відрізнити специфіку регіонального управління, механізми її реалізації; пояснити суть, принципи та моделі управління в сфері місцевого самоврядування; порівнювати конституційні основи функціонування та роль в управлінні органів центральної влади та самоврядування; вирізняти повноваження окремих центральних органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій.

Модуль 2:

охарактеризувати особливості та роль місцевого самоврядування в державному управлінні; охарактеризувати внутрішню організацію та особливості менеджменту органу державної влади, державну службу в Україні; визначити основні критерії ефективності державного управління та зміст державного контролю в сфері виконавчої влади; пояснити взаємодію органів публічної влади в процесі державного управління, з об'єднаннями громадян; охарактеризувати розвиток системи державного та регіонального управління в Україні в сучасних умовах.

Література

1. Практичний посібник з питань формування спроможних територіальних громад/ "Ініціатива захисту прав та представлення інтересів місцевого самоврядування в Україні". – К.: 2015.
2. Бакуменко В. Д. Державно-управлінські рішення : Навчальний посібник / В. Д. Бакуменко // - К. : ВПЦ АМУ, 2011. – 444 с.
3. Іжа М. М. Система регіонального управління: світовий досвід і Україна : монографія / М. М. Іжа. - Одеса : "Друкарський дім", 2014. - 368 с.
4. В. Є. Воротіна, Я. А. Жаліла Державне управління регіональним розвитком України: монографія / за заг. ред. В. Є. Воротіна, Я. А. Жаліла. – К. : НІСД, 2010. – 288 с.
5. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. – К. : НАДУ, 2010. – 820 с.
6. Регіональне управління : підручник / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2014. – 512 с.

7. Ковбасюк Ю. В., Ващенко К. О., Сурмін Ю. П., ін. Державна політика : підручник. - Київ, 2014. - 448 с.
8. Василевська Т. Е., Саламатов В. О., Марушевський Г. Б. Етика державного управління : підручник. - Київ, 2015. - 204 с.
9. Ковбасюк Ю. В., Вакуленко В. М., Орлатий М. К., та ін. Регіональне управління : підручник. - Київ, 2014. - 512 с.
10. Гошовська В. А., Ларіна Н. Б., Ворона П. В., Матвєєва Л. О. Взаємодія парламенту із суб'єктами державного управління: зарубіжний досвід : навч.-метод. матеріали. - Київ, 2012. - 48 с.

«ОПЕРАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

Мета навчальної дисципліни “Операційний менеджмент” – озброїти майбутніх фахівців знаннями з ефективного проектування, планування, підготовки й організації робіт у сфері матеріального виробництва і послуг в сучасних умовах. Розглянути питання розробки і реалізації виробничої програми роботи організації, їхньої тактики і політики.

Зміст курсу

Модуль I. Сутність і задачі операційного менеджменту.

Теоретична база і основні компоненти операційного менеджменту. Організаційні аспекти операційного менеджменту. Особливості виробництва в сфері послуг. Вибір стратегії розвитку та проектування проекту, виробничого процесу, потокового та автоматизованого виробництва та виробничої потужності. Виробнича стратегія і конкурентоспроможність. Проектування продукту. Проектування і розвиток виробничого процесу. Проектування потокового й автоматизованого виробництва. Проектування виробничої потужності.

Модуль II. Управління процесом проектування операційної системи.

Організація підготовки виробництва до реалізації рішень. Планування виробничої програми. Планування й організація матеріальних запасів. Система забезпечення «Точно в термін» і логістика

Управління реалізацією виробничих рішень. Організація управління за допомогою мережного моделювання. Основи управління якістю. Оперативне управління і шляхи удосконалювання виробничих процесів.

Модуль I. Студент повинен:

-знати: сучасний стан виробництва та еволюція розвитку операційного менеджменту; особливості операційного менеджменту в сільському господарстві; роль і місце операційного менеджменту в системі управління; основний зміст виробничого процесу; концепцію і принципи операційного менеджменту; виробничу систему і її основні функції; функції і мету менеджменту; об'єкти виробничого менеджменту; характеристика типів виробництва; вплив типу виробництва на організаційну структуру управління; моделі виробництва і сервісу; характеристику послуг; типи сервісних систем; технології в сфері послуг; систему забезпечення сервісу; суть виробничої стратегії; виробничу стратегію і конкурентні пріоритети; місце і роль виробничої стратегії; формування виробничої стратегії; розвиток стратегії і проблеми конкурентоспроможності; традиційне проектування виробу; сучасні методи прискореного проектування продукції; проектування продукту очима споживача; управління якістю при проектуванні виробу; вартісний аналіз і вартісний інжиніринг; вибір виробничого процесу; проектування процесу виробництва продукції; організаційно-технологічні аспекти розміщення устаткування; питання гнучкості виробничого процесу; систему безупинного поліпшення продуктів і процесів; методи організації виробничих процесів; суть теорії потокового виробництва; розрахунок параметрів потокового виробництва робіт; проектування потокового виробництва і його ефективність; автоматизація виробничих процесів; фактори, що визначають потужність; вибір місця розташування підприємства; проектування підприємств; розрахунок виробничих потужностей

- **уміти:** характеризувати особливості операційного менеджменту для с.г. підприємства; визначати типи виробництва, послуг та сервісних систем визначати виробничу стратегію підприємства; використовувати сучасні методи при проектуванні продукції; проводити визначення проектної потужності.

Модуль 2. Студент повинен:

-**знати:** основи формування технічної і соціальної політики підприємства; організацію технічної підготовки виробництва; організаційно-технологічну підготовку; структурні рішення виробництва; зовнішні інтеграційні рішення; суть і мету створення запасів; роль, облік і оцінку матеріальних запасів; систему управління запасами; моделі з фіксованим обсягом і періодом; питання визначення рівня резервного запасу; організаційну суть системи «Точно в термін»; питання організації і впровадження системи «Точно в термін»; переваги і недоліки системи «Точно в термін»; логістичні рішення і процеси матеріального забезпечення; систему складування і розміщення запасів, мережну модель і її елементи; правила побудови мережної моделі; параметри моделі і розрахунок графіка; питання визначення потреби в ресурсах і оптимізацію графіку; управління за мережними графіками; систему якості; питання стандартизації і сертифікації; ціну якості; поточне управління якістю; статистичний контроль якості; суть і завдання оперативного управління; оперограми в оперативному управлінні; питання диспетчеризації виробництва; шляхи удосконалення бізнес-процесів; принципи організації праці; розподіл та кооперація праці, класифікація робочих місць; робоче середовище та умови праці, режим роботи.

- **уміти:** визначати технічну і соціальну політику підприємства; проводити розрахунок визначення запасів по видах; використовувати систему “Точно в термін”, використовувати мережну модель; визначати потребу в ресурсах та побудову графіків оптимізації їх використання; охарактеризувати питання стандартизації і сертифікації продукції; використовувати питання організації праці .

Література

1. Василенко В.О., Ткаченко Т.І. Виробничий (операційний) менеджмент: Навчальний посібник. За ред. В.О.Василенко.- Київ: ЦУЛ, 2006.- 532 с.
2. Гевко І.Б. Операційний менеджмент: Навчальний посібник.-К.:Кондор, 2005 р.- 228 с.
3. Гэлловэй Лес. Операционный менеджмент. – СПб; Питер, 2010.- 320 с.
4. Иванов, М. М.Операційний менеджмент [текст] : навч. посіб. / М. М. Иванов, П. В. Комазов – К. : «Центр учбової літератури», 2012. – 368 с.
5. Капінос Г. І.Операційний менеджмент [текст] : навч. посіб./ Г. І. Капінос, І. В. Бабій – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 352 с.
6. Чейз Ричард Б., Эквилайн Николас ДЖ., Якобс Роберт, Производственный и операционный менеджмент, 10-е издание. Пер. англ. – М.; Издательский дом “Вильямс” 2010.- 704 с.
7. Старченко Г.В., Операційний менеджмент. Навчальний посібник / Старченко Г.В., Калінько І.В., Косач І.А. - К.: Кондор-Видавництво, 2014. - 232 с.
8. Гэлловэй Лес. Операционный менеджмент. – СПб; Питер, 2010.- 320 с.
9. Иванов, М. М. Операційний менеджмент [текст] : навч. посіб. / М. М. Иванов, П. В. Комазов – К. : «Центр учбової літератури», 2012. – 368 с.
10. Капінос Г. І. Операційний менеджмент [текст] : навч. посіб./ Г. І. Капінос, І. В. Бабій – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 352 с.

«УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

Мета дисципліни – вивчення даної дисципліни є отримання студентами системи знань про суть управління персоналом підприємств та організацій, засвоєння основ теорії, методології та практики управління персоналом за умов дії ринкового механізму господарювання. Передбачає формування навичок із застосування методів управління

персоналом; здійснення робіт по добору, найму, використанню, навчанню та оцінці персоналу. Набуті знання необхідні для становлення майбутніх менеджерів, керівників підприємств, спеціалістів в сфері управління персоналом в різних галузях народного господарства країни.

Основні завдання дисципліни – навчальної дисципліни є формування системи знань студентів з питань: розробки ефективної системи управління персоналом в організації; розробки дієвої кадрової політики підприємства; проектування системи управління персоналом та нормативної чисельності працівників кадрової служби підприємства; організування набору та відбору персоналу в організаціях; навчання, підвищення кваліфікації та перекваліфікації працівників на етапі розвитку персоналу; управління діловою кар'єрою, переміщенням та процесом вивільнення персоналу; оцінювання персоналу та проведення атестації кадрів; оцінювання ефективності та результативності управління персоналом.

Зміст дисципліни :

Змістовий модуль 1. Основи управління персоналом. Система формування кадрів організації

Тема 1: Управління персоналом у системі менеджменту організацій.

Тема 2. Еволюція поглядів на управління персоналом.

Тема 3: Склад та структура персоналу

Тема 4. Кадрова політика та органи управління в системі кадрового менеджменту

Тема 5: Кадрове планування в організаціях

Тема 6: Організація набору та відбору персоналу

Тема 7: Професійна орієнтація та адаптація в системі управління персоналом

Тема 8: Кадровий потенціал управління

Змістовий модуль 2. Оцінювання, розвиток та управління використанням персоналу

Тема 9. Резерв в управлінні персоналом

Тема 10: Оцінювання персоналу в організаціях

Тема 11: Управління розвитком персоналу

Тема 12: Управління кар'єрою та переміщенням персоналу

Тема 13: Система компенсацій та винагород в управлінні персоналом

Тема 14. Формування колективу організації

Тема 15. Документація та діловодство в системі управління персоналом

Перелік знань та практичних навичок по закінченню вивчення дисципліни:

Студенти повинні знати :

Модуль 1: сутність процесу управління персоналом, основні принципи і методи управління персоналом, еволюцію наукових поглядів на управління людськими ресурсами, основні сучасні теорії управління персоналом, загальнодержавні та регіональні органи управління трудовими ресурсами, завдання та функції кадрових служб організацій, правові аспекти управління персоналом, основні види та методи планування персоналу та джерела забезпечення потреби організації в кадрах, особливості організації набору та відбору персоналу, сутність професійної орієнтації та трудової адаптації, особливості процесу формування управлінських кадрів, сутність та поняття соціоніки, мотивування та стимулювання персоналу.

Модуль 2 сутність, завдання оцінювання персоналу та його види, особливості професійної підготовки за кордоном, види та методи підвищення кваліфікації персоналу, управління діловою кар'єрою, особливості визначення компенсацій, пільг та винагород, поняття та основні показники плинності кадрів та шляхи її попередження, організацію управління трудовими переміщеннями, динаміку та розвиток стабільного колективу, основні вимоги до організації діловодства кадрових служб, вимоги до підготовки та оформлення кадрових рішень, організацію обліку та звітності по кадрах.

Студенти повинні уміти:

Модуль 1: здійснювати оцінку основних професійних та особистісних якостей працівників, визначати професійну спрямованість особистості, розробляти план потреби організації в кадрах на перспективу, застосовувати основні методи підбору та відбору працівників на вакантні посади, здійснювати оцінку соціотипу особистості, застосовувати мотиваційні стратегії в управлінні персоналом, використовувати різні форми критики.

Модуль 2: проводити періодичну оцінку персоналу на підприємстві, оцінювати соціально-психологічний клімат колективу, вирішувати конфліктні ситуації в управлінні персоналом, розробляти основні документи для проведення атестації керівників та спеціалістів, складати плани трудових переміщень працівників, розробляти плани трудової кар'єри та розвитку персоналу; складати основні документи, які регламентують діяльність працівників, оцінювати ефективність та результативність використання персоналу.

Література

1. Базалійська Н.П. Світовий досвід управління трудовою діяльністю персоналу в країнах з розвинутою ринковою економікою // Інноваційна економіка - 1'2015 - с.138-142

2. Балабанова Л.В., Сардак О.В. Управління персоналом. Підручник./Л.В.Балабанова, О.В.Сардак – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 468 с.

3. Климчук А.О., Михайлов А.М. Мотивація та стимулювання персоналу в ефективному управлінні підприємством та підвищенні інноваційної діяльності. *Маркетинг і менеджмент інновацій*, 2018, № 1, С.218-234 DOI:10.21272/mmi.2018.1-16

4. Михайлова Л.І. Кадрове забезпечення агропромислового виробництва: науково-методологічні засади / Д.І.Михайлова // Економіка АПК. – К.: 2015. -№ 2. – С.50-54.

5. Михайлова Л.І. Розвиток персоналу у великотоварних агропромислових формуваннях / Л.І.Михайлова, А.М.Михайлова // Формування ринкової економіки: Збірник наукових праць КНЕУ імені Вадима Гетьмана, №33. – 2015. – С. 276-284.

6. Михайлова Л.І. Управління персоналом: навч.посіб. /Л.І.Михайлова. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 248 с.

7. Нижник В.М. Механізм мотивації високопродуктивної праці персоналу підприємств : монографія / В.М. Нижник, О.А. Харун. – Хмельницький : ХНУ, 2011. – 210 с.

8. Ткачук В. О. Кадрове діловодство /В.О. Ткачук: навч.посібник /За заг. ред А.Хоровського –Житомир, 2014. – С.66.

9. Щербак В. Г. Управління персоналом підприємства / В. Г. Щербак. – Харків: Вид.дім «ІНЖЕК», 2013. – С. 208.

«УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ»

Мета дисципліни – отримання студентами знань щодо методів, принципів обґрунтування та управління інноваціями, розробки інноваційної стратегії, управління реалізацією нововведень на підприємствах, а також набуття навичок їх практичного використання.

Основні завдання дисципліни – засвоєння сутності понятійного апарату інноватики; набуття теоретичних знань та формування практичних навичок з управління інноваціями в організаціях; засвоєння методів ефективного планування інноваційної діяльності, вивчення джерел фінансування та управління реалізацією інновацій; управління ризиками та оцінка економічної ефективності інновацій.

Зміст дисципліни :

Модуль 1. Основи управління інноваціями

Змістовий модуль 1. Теоретичні та методологічні основи управління інноваціями

Тема 1. Суть, розвиток та основні поняття управління інноваціями

Тема 2. Характеристика інноваційного процесу

- Тема 3. *Інноваційна діяльність як об'єкт інноваційного менеджменту*
- Тема 4. *Державне управління інноваціями*
- Тема 5. *Управління інноваційним розвитком організації*
Змістовий модуль 2. Роль та значення людського фактору для розвитку інноваційної активності підприємств
- Тема 6. *Управління розробленням інновацій*
- Тема 7. *Управління персоналом в інноваційній діяльності*
- Тема 8. *Управлінські інновації – основа сучасного бізнесу*
- Тема 9. *Мотивація і стимулювання інноваційної діяльності*
Модуль 2. Управління інноваціями на підприємстві
Змістовий модуль 3. Управління інноваційними проектами
- Тема 10. *Комерціалізація результатів інноваційної діяльності*
- Тема 11. *Основи управління інноваційними проектами*
- Тема 12. *Бізнес-планування інноваційних проектів*
Змістовий модуль 4. Управління ризиками та критерії оцінки економічної ефективності управління інноваціями
- Тема 13. *Експертиза інноваційних проектів*
- Тема 14. *Управління ризиками при управлінні інноваціями на підприємстві*
- Тема 15. *Оцінка ефективності управління інноваціями*

Перелік знань та практичних навичок по закінченню вивчення дисципліни:

Студенти повинні знати :

основні поняття управління інноваціями; структуру інноваційного процесу; поняття державного регулювання управління інноваціями; сутність управління інноваційним розвитком та розробленням інновацій; сутність управлінських інновацій; особливості управління персоналом в інноваційній діяльності; сутність комерціалізації результатів інноваційної діяльності; сутність основ управління, бізнес-планування та експертизи інноваційних проектів; основні поняття стосовно ризиків при управлінні інноваціями; методики визначення (оцінювання) ефективності управління інноваціями.

Студенти повинні уміти:

формувати уміння та здібності організації сприймати зміни та інновації; ефективно управляти персоналом в інноваційній діяльності; обирати організаційну структуру для здійснення інноваційного проекту; оцінювати ефективність інноваційних процесів; обґрунтовувати інноваційні рішення.

Література

1. Інноваційний менеджмент: навч.посібник / Л.І.Михайлова, О.І.Гуторов, С.Г. Турчіна, І.О.Шарко. – Вид.2-ге, доп. – Київ: Центр учбової літератури, 2015. – 234 с.
2. Маркетинг. Менеджмент. Інновації / За заг. ред. С.М. Ілляшенко [Монографія]. – Суми: ТОВ «Торговий дім «Парус»», 2010. – 624 с.
3. Михайлова Л.І. Інноваційний менеджмент: Навч.посібник/ Л.І. Михайлова, О.Г. Гуторов, С.Г. Турчіна, Г.О. Шарко. – Вид.2-е, доп. – К.: Центр учбової літератури, 2015 – 234 с.
4. Про інноваційну діяльність: Закон України. Ост. ред. від 26.07.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Антонюк П. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації : [монографія] / П. Антонюк, А. Поручник, В. Савчук. – К. : КНЕУ, 2011. – 394 с.
6. Ганущак-Єфіменко, Л. М. Методи управління інноваційним розвитком підприємств / Л. М. Ганущак-Єфіменко // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 11. – С. 83–95.

«СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ»

Метою вивчення дисципліни є здобуття теоретичних і практичних знань та вмінь з стратегічного менеджменту на базі АПК в ринкових умовах для досягнення не тільки “виживання” підприємств, а й безперервного розвитку, реалізації свого потенціалу .

Зміст курсу.

1 модуль

Тема 1. Концептуальні засади теорії стратегічного управління

Тема 2. Рівні стратегічних рішень (ч1)

Тема 3. Рівні стратегічних рішень (ч2)

Тема 4. Стратегічне планування

Тема 5 Стратегічний аналіз зовнішнього середовища підприємства

2 модуль

Тема 1. Стратегічний потенціал підприємства та формування його конкурентних переваг

Тема 2. Види стратегічного управління

Тема 3. Портфельні стратегії та управління стратегічною позицією підприємства

Тема 4. Стратегічний контроль в процесі стратегічних перетворень на підприємстві

Тема 5 Управління змінами в організації

Модуль 1 Студент повинен

* Знати: сутність та передумови виникнення стратегічного менеджменту, особливості стратегічного управління підприємством, переваги стратегічно орієнтованих підприємств, сутність стрижневих та ключових компетенцій;

* сутність стратегічного аналізу, методику проведення SWOT – аналізу, стратегічні типи фірм, поняття місії та цілей організації, типи організаційних структур, фактори вибору організаційної структури, стратегічне використання інформаційних технологій;

* Вміти: стратегічно мислити по відношенню до організації, використовувати системний підхід щодо управління організацією;

* визначати стрижневі та ключові компетенції, розподіляти економічну інформацію відповідно до її видів;

* проводити SWOT – аналіз, визначати стратегічний тип фірми, формулювати місію та цілі організації, визначати організаційну структуру підприємства.

Модуль 2 Студент повинен:

* Знати: класифікацію стратегій, загальні та загальноконкурентні стратегії, значення та види планів, сучасні підходи до планування, матрицю БКГ, матрицю McKinsey „привабливість-конкурентоспроможність”, діловий комплексний аналіз, показники конкурентноздатності компанії;

* ресурсні та функціональні стратегії, способи реалізації стратегій, проведення оцінювання та контролю стратегій, ознаки опору змінам, методи управління опором змінам, види корпоративної культури в організаціях;

* Вміти: класифікувати стратегії, розробляти різні види планів, проводити портфельний аналіз за матрицею БКГ, McKinsey „привабливість-конкурентоспроможність”;

* визначати доцільність застосування певного виду стратегій, проводити оцінку реалізованої стратегії, оволодіти навичками подолання опору змінам

* вносити зміни в ОСУ, складати програму реалізації загальної стратегії.

Література

1. Аванесова Н. Е. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом : теоретико-методичні засади : монографія / Н. Е. Аванесова, О. В. Марченко ; Харків. нац. ун-т буд-ва та архітектури. – Харків : Щедра садиба плюс, 2015. – 195 с.

2. Андрієнко В. М. Стратегічне управління підприємствами реального сектору економіки : механізми, методи, моделі : монографія / [В. М. Андрієнко та ін.] ; Донецький нац. ун-т. – Донецьк : ДонНУ, 2014. – 155 с.
3. Белова А. І. Система стратегічного управління реструктуризацією підприємств : цілі, проблеми та перспективи : монографія / А. І. Белова ; Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури. – Київ : КНУБА, 2014. – 292 с.
4. Боярко І. М. Стратегічне фінансове управління підприємством : монографія / [І. М. Боярко та ін.]. – Суми : Університетська книга, 2014. – 175 с.
5. Должанський І. З. Стратегія управління діяльністю підприємства на основні збалансованої системи показників : монографія / І. З. Должанський, І. М. Ягнюк. – Донецьк : СПД Купріянов В. С., 2012. – 213 с.
6. Кіндрацька Г.І. Стратегічний менеджмент: навч. посібник / Г.І. Кіндрацька. – 2-ге вид., перероб. і доповн. – Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2013. – 406 с.
7. Корецький М.Х. Стратегічне управління / М.Х. Корецький, А.Д. Дегтяр, О.І. Дацій – К. : Центр навчальної літератури, 2014. – 240 с.
8. Левкіна Р. В. Стратегічне управління виробничою діяльністю підприємств овочівництва : теорія, методологія, практика : монографія / Р. В. Левкіна. – Херсон : Грінь Д. С., 2015. – 318 с.
9. Мельник Ю.М. Теоретико-методологічні основи визначення стратегій просування на ринок екологічно спрямованих інновацій / Ю.М. Мельник // Проблеми управління інноваційним підприємництвом екологічного спрямування: монографія; за заг. ред. О.В. Прокопенко. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2013. – С. 361-381.

**Декан факультету
економіки і менеджменту**

Н.І. Строченко